Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 193 (5867) | 22 жніўня 1937 г., нядзеля | ЦАНА 10 КАП.

Большэвіцкае прывітанне гордым совецкім сокалам, героям бяспрыкладнага ў гісторыі беспасадачнага пералёту з Масквы ў Паўночную Амерыку!

Слава сталінскім пітомцам, мужным сынам нашай радзімы тт. Громаву, Юмашову і Даніліну! Гонар і слава совецкім багатырам, заваяваўшым паветраныя акіяны, здабыўшым сусветную славу магутнай авіяцыі сваёй социялістычнай радзімы!

ГЕРАІЧНЫЯ СЫНЫ НАШАЙ РАДЗІМЫ ВЯРТАЮЦЦА У СССР

Заўтра на зямлю Совецкай Беларусі, вяртаючыся ў Маскву, прыедуць бясстрашныя слаўныя сыны вялікай социялістычнай радзімы тт. Громаў, Юмашоў, Данілін.

12 ліпеня ў 3 гадзіны 21 мінуту раніцы з Масквы, узяўшы курс на Паўночны полюс, імкліва ўзвіўся выдатны «АНТ-25». А праз 62 гадзіны 17 мінут крылаты пасланец з Краіны Советаў апусціўся ў Марчфільдзе.

Гэты пералёт павінен быў сказаць аб многім. Прыяцелі і ворагі СССР ведалі аб адважным Папаніне і яго групе, аб бяспрыкладным пералёце Чкалава, Байдукова і Белякова праз крышу свету ў Паўночную Амерыку. Пералёт тав. Громава, Юмашова і Даніліна пацвердзіў, што перамога совецкіх лётчыкаў — не выпадковая ўдача. Ён — выраз росту совецкай тэхнікі, створанай магутным народам, і людзей, выпеставаных мудрым Сталіным.

Пералёт тт. Громава, Юмашова і Даніліна быў рэкордным. Гэта — рэкорд дальнасці беспасадачнага палёту па прамой. Гэта — рэкорд смеласці, вытрымкі, настойлівасці і майстэрства выдатных совецкіх людзей. Гэта — сусветны рэкорд.

Змагаючыся за рэкорд дальнасці палёту па прамой па Сталінскаму маршруту праз Паўночны полюс, большэвікі прасунулі чалавецкую культуру яшчэ на адзін крок. Канчаткова заваяван Паўночны полюс. Сусветная кухня надвор'я стала даступнай чалавеку кропкай зямнага шара. Усё больш чалавек прыбліжаецца да разгадкі таямніц прыроды.

Прырода з сілы таямнічай і, здавалася, непераможнай, робіцца крыніцай і моцаю багацця чалавека. І ў гэтай барацьбе за цудоўныя і гіганцкія пераўтварэнні сталінскім пітомцам — совецкім лётчыкам належыць выдатная роля.

Самалётабудаўніцтва развілася параўнальна нядаўна. І ўпершыню ў шырокіх масавых размерах чалавецтва ўбачыла самалёт, як прыладу страшнага знішчэння людзей, як прыладу смерці і вайны. У руках большэвікоў ён стаў прыладай найвялікшага прагрэса чалавецтва. І гэта відаць, перш за ўсё, на прыкладзе гераічнага беспасадачнага пералёту.

Пры капіталізме машына — прылада эксплаатацыі, рабства і прыгнечання, прылада пакут для рабочых і сялян, прылада голаду, беспрацоўя, жабрацтва. Пры социялізме машына — крыніца багацця, шчасця, свабоды і прагрэса. Вызваленыя прадукцыйныя сілы раскрываюць сябе перад чалавекам, аддаючы яму незлічоныя багацці. Такі закон двух сістэм — капіталістычнай і социялістычнай, раскрыты Марксам у яго «Капітале», выдатнай і непераўзыйдзенай працы. І гэты закон пацвярджаецца жыццём штодзённа. Завершаны тт. Громавым, Юмашовым і Даніліным пералёт Масква—Паўночны полюс—Марчфільд — новае пацвярджанне яму.

Пералёт, як у кроплі вады, адлюстраваў сутнасць і прыроду двух сістэм — капіталістычнай і социялістычнай. Вось чаму прыяцелі социялізма і ворагі яго з неаслабнай увагай сачылі за пералётам. Уся Краіна Советаў у дні пералёту была ахоплена адзіным парывам, адзінай думкаю. Лаканічныя паведамленні з самалёта чыталіся працоўнымі СССР і прыхільнікамі социялізма ўсяго свету як самы захапляючы раман. Пэ кароткіх радках працоўныя прабавалі разгадаць, высветліць, як жывуць, як адчуваюць сябе бясконца дарагія слаўныя і бясстрашныя сыны магутнай радзімы. А калі пералёт быў завершан, адзіны парыў шчасця, радасці, удзячнасці краіне, даўшай надзвычайнае жыццё, натхніцелю вялікіх перамог социялізма, геніяльнаму правадыру прыгнечаных усяго свету таварышу Сталіну, выдатным людзям нашай краіны, гордым сталінскім сокалам — ахапіў увесь совецкі народ.

Рукапляскаючы пераможцам, патрыёты краіны социялізма, усе працоўныя СССР, услед за кіраўнікамі партыі і ўрада, з пачуццём удзячнасці заявілі:

«Віншуем з бліскучым завяршэннем пералёту Масква—Паўночны полюс—Злучаныя штаты Амерыкі і ўстанаўленнем новага сусветнага рэкорда дальнасці палёту па прамой.

Захоплены вашым гераізмам і майстэрствам, праяўленымі пры дасягненні новай перамогі совецкай авіяцыі.

Працоўныя Совецкага Саюза ганарацца вашым поспехам.

Абнімаем вас і паціскаем вашы рукі».

Працоўныя СССР шчыра рады поспеху людзей, якія прынеслі ў другі свет славу нашай радзімы.

Героі — гордыя сталінскія сокалы тт. Громаў, Юмашоў і Данілін вяртаюцца на радзіму. Заўтра яны ступяць на совецкую зямлю. Беларускі народ першым з сям'і народаў шматнацыянальнага брацкага Саюза рэспублік сустрэне выдатных сыноў сваіх. З велізарнай радасцю раскрые ён свае абдымкі сталінскім пітомцам, тым, хто славіць радзіму, мацуе баявую магутнасць социялістычнай дзяржавы рабочых і сялян.

Беларускі народ пры дапамозе ЦК ВКП(б) і вялікага Сталіна раскрыў і разграміў подлую банду польскіх шпіёнаў, пралезшых на кіруючыя пасты і пасады, і прабаваўшых адарваць Совецкую Беларусь ад СССР і аддаць яе пад пратэктарат польскіх памешчыкаў і капіталістаў. Гнусныя мярзаўцы, ненавідзячыя беларускі народ і наносіўшыя велізарныя страты гаспадарцы Беларусі, прабавалі адарваць беларускі народ ад сваёй маці— СССР, кінуць працоўных у свет жабрацтва, бяспраўя і жудаснай эксплаатацыі. Главары банды злоўлены. Народ Совецкай Беларусі выкарчоўвае ахвосце мярзаўцаў і ліквідуе вынікі іх шкодніцтва, ачышчаючы дарогу к комунізму, на які расставілі свае рагаткі гнусныя бандыты. Веліка і бязмерна радасць перамогі народу над ворагам. Веліка і бязмерна радасць, ахапіўшая народ у сувязі з той увагай і клопатамі, якія аказваюць беларускаму народу вялікі друг і настаўнік працоўных Беларусі таварыш Сталін. І тэту вялікую радасць, магутны парыў, волю да барацьбы, радасць свабоднага і шчаслівага жыцця беларускі народ перадасць сваім дарагім гасцям — сталінскім пітомцам, гордым сокалам краіны социялізма.

Добры дзень, дарагія госці! Добры дзень вялікія сыны непераможнага Саюза Совецкіх Социялістычных Рэспублік!

Герой Совецкага Саюза — палкоўнік М. М. ГРОМАЎ

Другі пілот — маёр А. Б. ЮМАШОЎ.

Штурман — ваенінжынер 3-га ранга С. А. ДАНІЛІН.

БЕЛАРУСКІ НАРОД ВІТАЕ ГОРДЫХ СОКАЛАЎ КРАІНЫ СОЦЫЯЛІЗМА

БУДЗЕМ ТАКІМІ-Ж АДВАЖНЫМІ

З выключнай увагай мы сачылі за кожнай тэлеграмай, якая ішла з барта самалёта, калі магутны і чырвонакрылы «АНТ-25» з адважнай тройкай гордых сокалаў нашай краіны знаходзіўся ў палёце, праносячы на сваіх крыллях гонар і славу социялістычнай радзімы. Нашай радасці не было межаў, калі даведаліся мы аб паспяховым завяршэнні бяспрыкладнага рэкорднага пералёту. Разам з усімі працоўнымі сваёй краіны мы ганарымся крылатымі выхаванцамі сталінскай эпохі, якімі з'яўляюцца Герой Совецкага Саюза Громаў і таварышы Юмашоў і Данілін. Іх слава ёсць слава нашай радзімы.

Зараз, рыхтуючыся ветла і радасна сустрэць адважную тройку ў сталіцы БССР — Менску, мы даём слова: будзем авалодваць лётнай справай так, каб быць такімі смелымі і адважнымі як Громаў, Юмашоў і Данілін.

Вучлёты групы маторнага лятання Менскага аэраклуба імя Молакава: МАЛАДЦОВА, НІСЯЛОЎСКАЯ.

НЯХАЙ ЖЫВУЦЬ СОВЕЦКІЯ ЛЕТЧЫКІ

(Рэзалюцыя мітынга рабочых ф-кі «Комунарка»).

Сабраўшыся на мітынг, прысвечаны звароту адважных совецкіх лётчыкаў Громава, Юмашова і Даніліна на сваю радзіму, мы, рабочыя і работніцы мякка-шакаладнага цэха фабрыкі «Комунарка» (Менск), з натхненнем і радасцю вітаем мужных сокалаў социялістычнай радзімы.

У нашай слаўнай магутнай краіне кожны працоўны аддан справе Леніна—Сталіна, працуючы на любым участку, робіць вялікую справу. Лётчыкі ў паветры, чырвонафлотцы на марах і акіянах, рабочыя і работніцы ля станкоў на вытворчасці, калгаснікі на социялістычных палях — увесь совецкі народ творыць адну і тую-ж справу пабудовы комуністычнага грамадства.

Натхнёныя адвагай і мужнасцю слаўных палярных лётчыкаў, мы, рабочыя і работніцы, з гонарам вымаўляем іх імёны, авеяныя сусветнай славай. Працуючы на вытворчасці ля сваіх станкоў, мы ні на хвіліну не забываем указання таварыша Сталіна аб капіталістычным акружэнні. Таму мы са дня ў дзень павышаем сваю рэволюцыйную пільнасць, а таксама імкнемся вывучаць і авалодваць вайсковай справай, каб быць гатовымі выступіць па першаму закліку партыі і ўрада на абарону сваёй социялістычнай радзімы. Мы ўжо прыступілі да вывучэння парашутызма, арганізаваўшы маладых рабочых, работніц у парашутны гурток.

Няхай жывуць совецкія лётчыкі! Няхай жыве комуністычная партыя большэвікоў і правадыр народаў таварыш Сталін!

(На мітынгу прысутнічала 120 чалавек).

ІХ ГЕРОЙСТВА НАТХНЯЕ ЎСІХ КАЛГАСНІКАЎ

Мы, калгаснікі сельгасарцелі «Чырвоны агароднік» (Менскі раён), горача вітаем слаўных герояў-лётчыкаў, удзельнікаў беспасадачнага пералёту СССР — Паўночная Амерыка праз Паўночны полюс, тт. Громава, Юмашова і Даніліна ў дзень іх звароту на родную совецкую зямлю. Мы вітаем бясстрашных герояў з новым сусветным рэкордам дальнасці палёту па прамой.

Такіх рэкордаў могуць дабіцца толькі нашы совецкія лётчыкі, выпеставаныя комуністычнай партыяй і вялікім правадыром і настаўнікам таварышам Сталіным.

Геройства таварышаў Громава, Даніліна і Юмашова яшчэ больш натхняе ўсіх нас, калгаснікаў, на барацьбу за выкананне лозунга любімага і роднага бацькі нашага таварыша Сталіна — зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі. Па вашаму прыкладу мы будзем працаваць на социялістычных палях.

Натхнёныя пастановай ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб аказанні дапамогі калгаснаму сялянству Беларускай рэспублікі, калгаснікі нашага калгаса з падзесяцеранай энергіяй змагаюцца за паспяховае завяршэнне сельскагаспадарчага года — года багатага ўраджаю.

Слава нашым мужным героям-лётчыкам таварышам Громаву, Юмашову і Даніліну!

Слава партыі Леніна-Сталіна, слава любімаму правадыру таварышу Сталіну, які выпеставаў такіх мужных крылатых сокалаў нашай радзімы.

Калгаснікі: БЯРОЗАВІК, АМБРАЖЭЙ, МІШУТОВІЧ, МУХЛЯ, МУХА.

ЖЫВІЦЕ НА РАДАСЦЬ ЧАЛАВЕЦТВА

Большэвіцкімі магутнымі крыллямі Громаў, Юмашоў, Данілін заваявалі бліскучую перамогу. Стромкай сталінскай лініяй вы злучылі для мірнага сужыцця вялікі Совецкі Саюз з вялікай Амерыкай.

Гэта — свята міру. Перамога ўсяго чалавецтва. Прывет вам, Героі.

Вы наша слава, наша гордасць, наша радасць.

Совецкая Беларусь сустракае вас, заваявальнікаў лёдавых недаступных абшараў, як найлепшых родных сыноў.

Жывіце на радасць усёй лепшай часткі чалавецтва. Знаходзьце найкарацейшыя і лепшыя шляхі для злучэння народаў і земляў у мірным сужыцці.

Няхай жыве вялікая партыя Леніна—Сталіна, якая выхоўвае тысячы такіх герояў.

Няхай жыве вялікі творац шчасця на зямлі таварыш Сталін!

З. БЯДУЛЯ.

НОВАЯ НЕПЕРАЎЗЫЙДЗЕНАЯ ПЕРАМОГА

З якой выключнай зацікаўленасцю, з якім гарачым захапленнем сачыў кожны працоўны за гераічным пералётам Громава, Юмашова і Даніліна. Прапагандыст другога цэха менскай швейнай фабрыкі «Кастрычнік» т. С. Меркін расказвае:

— У дні пералёту, калі я прыходзіў на работу, рабочыя першым чынам запытвалі пра апошнія навіны аб пералёце. Кожная радыёграма, пачутая па радыё або прачытаная ў газеце, выклікала ўзрадаваныя гутаркі. Рабочыя радаваліся за кожную новую сотню кіламетраў, зробленых адважнымі лётчыкамі. Разам з усёй краінай, мы тут, на фабрыцы, паспяховае заканчэнне гэтага нябачанага пералёту адзначалі літаральна, як урачыстасць, як новую непераўзыйдзеную перамогу нашай радзімы.

Вестка пра чакаемы прыезд Громава, Юмашова і Даніліна праз Негарэлае і Менск яшчэ за некалькі дзён была вядома рабочым фабрыкі. Бачыць герояў, шчыра і горача вітаць іх — жаданне ўсіх рабочых.

— Я не так даўно слухала расказ Героя Совецкага Саюза т. Спірына пра заваёву Паўночнага полюса, — кажа стаханаўка—комсамолка Люба Вайнштэйн,— кожнае слова гэтага расказа я лавіла з неперадавальнай цікавасцю. Я ўважліва сачыла па газетах за арктычнымі пералётамі, яшчэ больш праславіўшымі нашу вялікую краіну. Дома мы збіраліся калектыўна і прачытвалі кожнае паведамленне пра пералёт Громава, Юмашова і Даніліна. Будзе вялікай незабываемай радасцю для мяне, калі я змагу ў ліку стаханаўцаў прадпрыемстваў вітаць Герояў тут, у сталіцы БССР.

У гутарках, у выказваннях рабочыя фабрыкі ганарацца слаўнымі сынамі вялікага народу, захапляюцца іх бяспрыкладнай адвагай. Думкі сваіх таварышоў па рабоце выказвае стаханаўка другога цэха т. Н. І. Сінельнікава:

— Пералёт Громава, Юмашова, і Даніліна, як і іншыя гераічныя пералёты совецкіх лётчыкаў у гэтым годзе, не толькі выклікаў пачуццё захаплення, але акрыліў нас жаданнем на сваёй рабоце быць падобнымі на іх. Мы горача вітаем Герояў на беларускай зямлі, як дарагіх братоў, як лепшых людзей нашай радзімы.

Т. ХАДКЕВІЧ.

СЛАВА СТАЛІНСКІМ СОКАЛАМ

Мы, рабочыя-стаханаўцы завода імя Молатава, горача вітаем верных сыноў вялікага совецкага народу, слаўных сталінскіх сокалаў, бясстрашных пакарыцеляў лёдавых прастораў Арктыкі,—таварышаў Громава, Юмашова і Даніліна.

Авіяцыя краіны социялізма пераможна дэманструе перад прагрэсіўным чалавецтвам свету свае імкненні — несці працоўным культуру і цывілізацыю. Большэвікі перамаглі непрыступны Паўночны полюс. Арктыка здалася толькі совецкім лётчыкам — багатырам сталінскай эпохі. Гэта зрабілі толькі совецкія героі — лётчыкі, якія ведаюць у імя чаго яны змагаюцца з каварнай і суровай прыродай.

Арктыка наша! Ажыццявілася заветная мара людзей многіх пакаленняў. Пракладзен шлях з социялістычнай краіны ў Амерыку праз Паўночны полюс. Нашы самалёты вытрымалі складаныя выпрабаванні — яны паказалі свету, на што здольна авіяцыя краіны социялізма.

Мы яшчэ вышэй паднімем вытворчасць працы, авалодаем тэхнікай, акружым любоўю нашу большэвіцкую партыю, мудрага правадыра працоўных таварыша Сталіна, які стварыў заможнае і культурнае жыццё, цудоўных совецкіх людзей, здольных тварыць цуды ў дасягненнях вялікіх мэт.

Няхай жыве комуністычная партыя і яе правадыр, любімы і родны таварыш Сталін!

Няхай жывуць совецкія багатыры, сталінскія пітомцы, Героі Громаў, Юмашоў і Данілін.

Рабочыя-стаханаўцы завода імя Молатава: САКАЛОЎСКІ, ЛУК'ЯНЧЫК, БАХАНОВІЧ, ШЧАНЮК, БІРУЛЯ, ШУЛЬМАН.

АД УРАДАВАЙ КАМІСІІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ ПЕРАЛЁТАЎ МАСКВА—ПАЎНОЧНАЯ АМЕРЫКА

21 жніўня амерыканскі лётчык Матэрн зрабіў першы спробны вылет на пошукі самалёта «Н-209». Згодна атрыманага ад яго паведамлення, ён лятаў з Фербэнкса па 148 мерыдыяну да берага і далей над Ледавітым акіянам да 75 градуса шыраты, адкуль вярнуўся па 150 мерыдыяну і абследваў узбярэжжа да мыса Бароу (мерыдыян 157). На гэтым участку нічога не выяўлена.

Самалёт «СССР Л-2» з экспедыцыяй Вілкінса прыляцеў у Форт Сміт (у заходняй Канадзе, на шыраце 60 градусаў). Лётчык тав. Грацыянскі на самалёце «Н-207» пераляцеў з Дудзінкі ў пасёлак Крэсты на р. Пясіне.

Спробныя палёты маскоўскага атрада экспедыцыі тав. Шэвелева не адбыліся з-за непагоды.

Ледакол «Красин» знаходзіцца ў дрэйфе за 8 міль на поўнач ад мыса Бароу. Лёдавыя ўмовы пакуль не дазваляюць падысці да берага і выгрузіць гаручае для самалёта тав. Задкова.

(БЕЛТА).

АПОШНІЯ ПАДРЫХТАВАННІ ДА ВЫЛЕТУ НА ПОЎНАЧ

БОРТ САМАЛЁТА «Н-206», 21 жніўня. (БЕЛТА). Камфартабельны гідрасамалёт «Н-206» прадназначаўся для работы на пасажырскай авіялініі Галоўпаўночморшляху Краснаярск — Ігарка. З атрыманнем задання па росшуках самалёта Леванеўскага машына была тэрмінова пераабсталявана. Устаноўлен аварыйны радыёперадатчык, які працуе на доўгіх хвалях. Для прыёму прыстасован радыёкомпас. У пасажырскіх каютах ставяцца дадатковыя аэранавігацыйныя прылады. З машыны ўдаляецца ўсё лішняе, непатрэбнае для выканання атрыманага задання. Самалёт загружаецца палярным абмундзіраваннем і запасамі харчавання.

Экіпаж гідрасамалёта Героя Совецкага Саюза Галавіна спешна заканчвае апошнія падрыхтаванні да адказнага рэйсу па поўнач.

УЗНАГАРОДЖАННЕ ОРДЭНАМІ тт. УЛЬРЫХА В. В., МАТУЛЕВІЧА І. О., НІКІТЧАНКА І. Т. І ІНШЫХ

За паспяховую работу па ўмацаванню рэволюцыйнай законнасці і ахове інтарэсаў дзяржавы Цэнтральны Выканаўчы Камітэт СССР пастанавіў ўзнагарадзіць

ОРДЭНАМ ЛЕНІНА:

1. Старшыню Ваеннай Калегіі Вярхоўнага суда СССР — армваенюрыста **Ульрыха** Васілія Васільевіча.
2. Намесніка старшыні Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда СССР — корваенюрыста **Матулевіча** Івана Осіпавіча.
3. Намесніка старшыні Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда СССР — дывваенюрыста **Нікітчанка** Іону Цімафеевіча.
4. Члена Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда СССР — дывваенюрыста **Рычкова** Нікалая Міхайлавіча.

ОРДЭНАМ «КРАСНАЯ ЗВЕЗДА» ўзнагароджаны пяць чалавек.

ОРДЭНАМ «ЗНАК ПОЧЕТА» ўзнагароджаны два чалавекі.

ЗВАРОТ НА РАДЗІМУ

ПАРЫЖ, 21 жніўня. (БЕЛТА). Сёння гераічны экіпаж самалёта «АНТ-25», які зрабіў трансплярны пералёт з Масквы у Сан-Джасінто, пакідае Парыж, вяртаючыся ў Маскву.

Учарашні вечар Громаў, Юмашоў і Данілін правялі разам з совецкай калоніяй і калектывам МХАТ, які госціць у Парыжы. Сустрэча насіла выключна сардэчны і хвалюючы характар.

Ад імя совецкай калоніі герояў-лётчыкаў вітаў паверань у справах СССР Гіршфельд.

У яркай і цёплай прамове народны артыст СССР — ордэнаносец Хмялёў вітаў лётчыкаў ад імя калектыва МХАТ.

У сваіх выступленнях Громаў, Юмашоў і Данілін расказалі сабраўшымся аб асаблівасцях свайго пералёту, аб тых трудносцях, якія экіпаж павінен быў перамагчы, аб рабоце над удасканаленнем самалёта, на якім быў зроблен іх трансплярны пералёт, аб барацьбе з цыклонамі ў дарозе і т. д. Громаў падкрэсліў высокую якасць матэрыяльнай часткі самалёта і падзяліўся з пачуццём законнай гордасці за сваю радзіму, за Совецкі Саюз, за совецкую авіяцыю.

«Мы паставілі сабе мэтай пабіць існаваўшы раней сусветны рэкорд і ўстанавіць новы сусветны рэкорд дальнасці палёту па прамой, сказаў Громаў. Рэкорд гэты ўстаноўлен і ён належыць не нам, а ўсяму Совецкаму Саюзу. Рэкорд і не мог не быць устаноўлен, бо падрыхтоўка да палёту праходзіла пры бліжэйшым удзеле і кіраўніцтве вялікага Сталіна».

Аб безадмоўнай рабоце ўсёй апаратуры самалёта гаварыў Юмашоў.

Данілін адзначыў выключнае месца, якое заваявала авіяцыя Совецкага Саюза пад геніяльным кіраўніцтвам таварыша Сталіна. «Некаторыя амерыканскія лётчыкі, сказаў Данілін, на нас глядзяць з вядомым падобастрасціем. Не толькі мы самі, але і гэтыя лётчыкі адчуваюць, што за намі — уся краіна. У выпадку якога-небудзь няшчасця ўвесь Совецкі Саюз падняўся-б на дапамогу нашаму экіпажу.

Мы рады і горды, што 23 жніўня мы сустрэнемся з працоўнымі Совецкага Саюза пасля паспяховага завяршэння нашага рэйда і, што, нас чакае вялікае шчасце рапартаваць асабіста таварышу Сталіну аб выкананні стаяўшай перад намі задачы». Сабраўшыяся адправілі прывітальную тэлеграму таварышу Сталіну.

АРГАНІЗАВАЦЬ ДАПАМОГУ АДСТАЮЧЫМ КАЛГАСАМ

(Агляд пісем калгаснікаў)

Перадавыя калгасы БССР з поспехам завяршылі ўборку каласавых, праводзяць абмалот, пастаўкі збожжа дзяржаве і выдаюць багатыя авансы хлеба на працадні. Шырокія масы калгаснікаў, натхнёныя клопатамі і дапамогай комуністычнай партыі, совецкай улады і асабіста правадыра народаў таварыша Сталіна, па-большэвіцку ліквідуюць вынікі шкодніцтва, умацоўваюць калгасны лад, будуюць сабе заможнае жыццё.

Аднак шкодніцтва ў радзе калгасаў яшчэ поўнасцю не ліквідавана і дае сябе адчуваць у ходзе ўборкі ўраджаю. Аб гэтым сведчаць сігналы з адстаючых калгасаў, дзе ўборка недапушчальна зацягнулася, многа хлеба астаецца няўбраным на полі, калгаснікі церпяць вялікія страты.

Барацьба са стратамі ўраджаю не праводзіцца ў многіх калгасах Аршанскага раёна. Калгаснік **Я. Плюшчыкаў** піша, што ў Якаўлевіцкім сельсовеце ў адстаючых калгасах на полі губляюцца дзесяткі пудоў збожжа. У калгасе імя Молатава 10 гектараў пшаніцы зжата зусім нядобраякасна. Пасля жняяркі палова каласоў асталася на зямлі. Пасевы на вуглах поля, якія не захвачаны жняяркай, асталіся неабкошанымі. Жняяркі тут працуюць без зернаўлавіцеляў. Жнуць нячыста. У гэтым-жа калгасе 28 гектараў ільну стаіць на полі ў снапах нязвезеным і неабмалочаным. Галоўкі ад сонца трэскаюцца і ільнасемя асыпаецца.

Такі-ж малюнак наглядаецца ў калгасах імя Сталіна, імя Леніна і «Сазнанне», Якаўлевіцкага сельсовета, дзе збор каласоў не арганізаван. Пакрыты каласамі палі калгаса імя Кірава, Пуглеяўскага сельсовета. І тут жняяркі працуюць без зернаўлавіцеляў. Праўленні гэтых калгасаў, як і сельскія советы, злачынна адносяцца да соцыялістычнага ўраджаю, яны не арганізавалі высокаякаснай уборкі ўраджаю, не зыкрылі шкодніцтва, якое мае месца ў асобных калгасах.

У Заслаўскім раёне, як паведамляе тав. **Баркоўскі**, недапушчальна зацягваецца ўборка ільну. Так, у калгасе «VII з'езд» яшчэ не вытераблена 11 гектараў ільну, які даўно пераспеў і асыпаецца. У калгасе імя Розы Люксембург вытераблены лён на плошчы ў 24 гектары не звезен з поля. Злачынна адносяцца да ільну ў калгасе «XIII гадавіна Кастрычніка», Сёмкава-Гарадзецкага сельсовета, дзе асыпаецца лён на плошчы ў 16 гектараў.

Аб дрэнным захаванні ільну ў Круглянскім раёне піша калгаснік Салаўёў. У калгасе «X з'езд Советаў», Скуратоўскага сельсовета, таксама яшчэ не скончылі ільнацерабленне. У гэтым калгасе яшчэ не звезена жыта. Доўгі час ляжыць яно пад дажджом, гніе. Па збажыне ходзіць жывёла. Ясна, што гэта справа рук шкоднікаў, дзейнасць якіх накіравана на падрыў ураджаю і кошту працадзён калгаснікаў.

Шкоднікі ўсімі мерамі імкнуцца загубіць ураджай, каб прынесці дзяржаве і сялянству страты. Шкодніцтва мае месца ў соўгасе «Палажэвічы», Стара-Дарожскага раёна, аб чым сігналізуе селькор «ведаючы». У сувязі з тым, што гэты соўгас ліквідуецца, дырэктар Жур загадаў спасвіць жывёлай 10 гектараў аўса. Па загаду Жура 25 гектараў жыта зжата таксама пашкодніцку. Пасевы толькі збіты, палова хлеба пакінута на полі. Гэты Жур творыць многа розных злачынстваў, прыносячы дзяржаве вялікія страты.

Усе падобныя шкодніцкія дзеянні трэба рашуча выкрываць. Нельга забываць, што ворагі яшчэ да канца не выкрыты, яны будуць імкнуцца рознымі спосабамі падрываць соцыялістычную гаспадарку.

На палях у калгасах і соўгасах не павінна астацца ні аднаго коласа. Увесь ураджай трэба ўбраць без малейшых страт. Убраным будзе лічыцца толькі той гектар, дзе падабраны калоссі. Значыць на збор каласоў неабходна мабілізаваць усе вольныя ад іншай работы рукі. Гэта акупіцца ў сто раз. На працадзень калгасніка прыпадзе больш хлеба.

Разам з гэтым устае пытанне перад машына-трактарнымі станцыямі, якія не выконваюць сваіх дагавароў па ўборцы. Калгаснік сельгасарцелі імя Першага мая, Талачынскага раёна, піша, што Рэвяцкая МТС заключыла дагавор па дапамозе гэтаму адстаючаму калгасу. Але дагавору свайго МТС не выконвае. Па плану патрэбна вытерабіць 20 гектараў ільну, а вытераблена 14. МТС зрывае таксама малацьбу.

На-жаль, гэты сігнал не адзінкавы. Многія МТС не выкарысталі поўнай магутнасці ўборачных машын, асабліва камбайнаў і ільнацерабілак. У выніку — у асобных калгасах зрываецца ўборка, дапускаюцца вялікія страты ўраджаю.

Задача заключаецца ў тым, каб у самыя бліжэйшыя дні поўнасцю завяршыць уборку, дапамагчы адстаючым калгасам сабраць ураджай з поля, не пакінуўшы на полі ні аднаго кілограма хлеба.

НЕ КЛАПОЦЯЦЦА АБ ІЛЬНЕ

Сёлета на калгасных палях Сенненскага раёна добры ўраджай ільну. У многіх калгасах, дзе ўжо закончана цярабленне і ідзе абмалот і расціл ільнасаломкі, пагаварваюць аб недахопе сцелішч.

— Лёну многа, а сцелішч падыходзячых мала, — гавораць кіраўнікі калгасаў.

Пры дастатковым старанні праўленняў калгасаў, намеснікаў па ільну і звеннявых у любым калгасе добрых сцелішч можна знайсці колькі хочаце. Бяда ў тым, што асобныя праўленні калгасаў аслабілі ўвагу да ільну.

У раёне не мала калгасаў, якія яшчэ не кончылі церабіць. У калгасе «Новы шлях», Машчонскага сельсовета, не вытераблена 20 гектараў. Старшыня гэтага калгаса Гарнак на час уборачнай некуды паехаў, а тым часам лён пераспявае на корані, галоўкі трэскаюцца, семя асыпаецца. Калгас церпіць вялікія страты.

З прычыны паслаблення клопатаў аб ільне ёсць факты змешвання селекцыйнага ільну з простым. У калгасе «Чырвоная зорка», Пустынскага сельсовета, калгасніца Марфа Царыкава бярэ просты лён, які яна сеяла на сваім гародзе, і нясе на калгаснае поле, дзе лён селекцыйны. У гэтым-жа калгасе лён абмалочваецца нячыста, заўважаюцца факты раскрадання семя. У калгасе імя Крупскай, Алексініцкага сельсовета, на абмалот ільну пасылаюцца дзеці 8—10-гадовага ўзросту, якія не абмалочваюць, а толькі псуюць і блытаюць лён.

Жнівень з'яўляецца самым спрыяючым месяцам для вылежкі ільнасаломы. Між тым у калгасе «1 мая», Немайцянскага сельсовета, амаль увесь лён яшчэ знаходзіцца на полі. Ільнамалатарня «Эдзі» не скарыстоўваецца. У выніку гэтага па калгасу абмалочана і разаслана толькі 4 га ільну.

У калгасе «Чырвоны рассвет», Падварыцкага сельсовета, вытераблены лён доўгі час ляжаў на полі, пакуль частка галовак і ільнасаломкі не пачала гнісці. Шмат ільну ў калгасе яшчэ не вытераблена, пераспявае і семя асыпаецца. У калгасе зусім не прыступлена да абмалоту і расцілу ільну.

На перыяд уборачнай у многіх калгасах распусцілі ільнаводчыя звенні. Наогул аб звеннях у раёне перасталі гаварыць. Звеннямі і звеннявымі ніхто не кіруе, не дапамагае ім у рабоце.

А. М.

ПА СЛЯДАХ НЕАПУБЛІКАВАНЫХ ПІСЕМ

Трэст прыгарадных садова-гародніх і малочных соўгасаў паведамляе, што факты, указаныя ў пісьме «Шкодніцтва ў соўгасе «Жылічы», Кіраўскага раёна пры праверцы на месцы пацвердзіліся поўнасцю. Агранам Брэдзіхін за шкодніцтва знят з работы, справа перададзена следчым органам.

У соўгас камандыраваны адказныя работнікі трэста для дэтальнай праверкі ўсёй дзейнасці соўгаса і ліквідацыі вынікаў шкодніцтва.

НЯЎХІЛЬНА І ДАКЛАДНА АЖЫЦЦЯВІЦЬ ГІСТАРЫЧНУЮ ПАСТАНОВУ СНК СССР І ЦК ВКП(б)

СКАЖАЮЦЬ ПАСТАНОВУ ПАРТЫІ І ЎРАДА

Крупскаму раёну згодна пастановы СНК СССР і ЦК ВКП(б) было вызначана 300 гектараў зямлі для звароту яе тым калгасным гаспадаркам, у якіх па-шкодніцку былі абрэзаны сядзібы. У пастанове СНК СССР і ЦК ВКП(б) ясна сказана, што 32 тыс. гектараў незаконна абрэзаных шкоднікамі ў калгаснікаў БССР прысядзібных зямель і залічаных у агульнакалгасныя фонды павінны быць звернуты ім. Усе астатнія калгасныя гаспадаркі, якія зусім не мелі сядзіб ці мінімальнай іх нормы, павінны быць надзелены сядзібамі згодна пастановы Наркамзема СССР і сельска гаспадарчага аддзела ЦК ВКП(б) аб парадку правядзення статута сельскагаспадарчай арцелі па Беларускай ССР.

Кіруючыя работнікі раёна зразумелі гэта зусім інакш і сказілі пастанову партыі і ўрада. Па 11 сельсоветах раёна 504 гаспадаркам былі дарэзаны прысядзібныя ўчасткі да мінімальнай нормы з фонда зямлі, вызначанага для звароту калгасным дварам, у якіх незаконна былі абрэзаны прысядзібныя ўчасткі.

Разам з тым значнай колькасці калгасных гаспадарак раёна, у якіх шкоднікі незаконна абразалі сядзібы, ім гэта зямля не была звернута. Так ва ўсіх калгасніка ў арцелі «Праўда», Ігрушыцкага сельсовета, у 1934 годзе па-шкодніцку былі абрэзаны па 0,20 гектара ад кожнага калгаснага двара сядзіб. Сядзібы ў калгасніку асталіся ў размеры 0,40 гектара (максімальная норма ў раёне 0,60 гектара). У 13 гаспадарках гэтыя сядзібы знаходзіліся ў двух месцах — 0,20 гектара пры двары і 0,20 на полі.

Не гледзячы на просьбы калгаснікаў, каб ім звярнулі незаконна абрэзаныя сядзібы, старшыня райвыканкома т. Аноцкі аддаў распараджэнне землеўпарадчыку прыблізіць з поля да двароў толькі гэтым 13 гаспадаркам сядзібы. А незаконна абрэзаная зямля калгаснікаў не была звернута.

Такія факты наглядаюцца і ў іншых калгасах раёна. У калгасе імя Молатава сядзібы калгаснікам былі абрэзаны і перададзены па-шкодніцку арганізаванаму соўгасу, які нават не выкарыстоўваў гэту зямлю і яна пуставала. Але ўчасткі зямлі з абрэзаных сядзіб калгаснікам не звернуты.

У райвыканком калгаснікі вельмі часта прыходзяць з пратэстамі супроць шкодніцкага скажэння гістарычнай пастановы партыі і ўрада. Аноцкі ім у такіх выпадках адказвае: «Вы, моў, на агульным сходзе пастанаўлялі, каб у вас абразалі сядзібы. Пастанова схода — закон».

На самай справе Аноцкі, як старшыня райвыканкома, прымушаў калгаснікаў у 1934 годзе выносіць такія пастановы, сам па-шкодніцку абразаў ім сядзібы, а зараз не забяспечвае звароту ім гэтай зямлі.

Н. ВІШНЕЎСКІ.

ЗАМЕСТ НАДЗЯЛЕННЯ—АБРАЗАЮЦЬ СЯДЗІБЫ КАЛГАСНІКАЎ

Кіраўнікі Чашніцкага раёна да гэтага часу ўпарта не жадаюць правільна зразумець гістарычную пастанову партыі і ўрада. Таму невыпадковы ў раёне грубыя парушэнні гэтай пастановы.

У Чарэйскім сельсовеце ўпаўнаважаны райкома партыі і райвыканкома т. Раманаў замест таго, каб звярнуць калгаснікам па-шкодніцку абрэзаныя іх прысядзібныя ўчасткі, пачаў устанаўляць свае нормы ў нарэзцы сядзіб. 12 гаспадаркам арцелі «Чырвоны пахар», якія да калгаса мелі сядзібы ад 0,45 да 0,50 гектара, зараз сядзібы нарэзаны толькі па 0,30—0,35 гектара.

У Слітчанскім сельсовеце ёсць выпадкі прамога шкодніцтва. Калгаснікам абразаюць незаконна сядзібы. Так, у калгасе «Беларусь» у двух калгаснікаў, якія мелі прысядзібныя ўчасткі ў размеры 0,45 гектара, абрэзалі і пакінулі ім па 0,35 гектара.

Землі ліквідуемых соўгасаў «Абрубы-Чысцік» і «Пачаевічы» да гэтага часу не перададзены калгасам, ад якіх яны былі незаконна адрэзаны. Выдзеленыя калгасам раёна, згодна пастановы партыі і ўрада 2.500 гектараў лесу ўсё яшчэ «размяркоўваюцца» камісіяй, але не перадаюцца калгасам. Райлесгас і яго кіраўнік Катоўскі не афармляе спісанне з 1.109 калгасных гаспадарак 51.860 рублёў штрафаў.

Камітэтам загатовак фармальна праведзена спісанне калгасам запазычанасці па малаку і мясу, але паведамленні на спісанне яшчэ не ўсе калгасы раёна атрымалі.

У апошні час сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў раёна не праводзіцца работа па растлумачэнню пастановы СНК СССР і ЦК ВКП(б). Райком партыі і райвыканком абмежаваліся толькі тым, што ў 140 калгасаў правялі агульныя сходы, на якіх недастаткова растлумачылі гэту пастанову.

ПАСЕЦКІ, МАЙСТАК.

ШКОДНЫЯ НАСТРОІ

Кіраўнікі ліквідуемых соўгасаў Цераховскага раёна дэмабілізаваліся і пусцілі на самацёк заканчэнне сельскагаспадарчых работ. У соўгасе «Івакі», «Пракопаўка» і на конзаводзе № 90 яшчэ не скончана ўборка аўса, які ляжыць на полі ў пракосах, а часткова стаіць у бабках. У гэтых соўгасах вельмі дрэнна праходзіць малацьба. Прастайваюць трактары, хоць ёсць у дастатковай колькасці гаручае і змазачныя матэрыялы.

РК КП(б)Б і райвыканком не прымаюць ніякіх мер, каб прымусіць дэмабілізаваўшыхся кіраўнікоў ліквідуемых соўгасаў добраякасна закончыць усе сельскагаспадарчыя работы.

Па раёну вельмі дрэнна праходзіць растлумачэнне калгаснікам і аднаасобнікам гістарычнай пастановы партыі і ўрада аб дапамозе калгаснаму сялянству БССР. Ёсць калгасы як «Чырвоная Зорка», Грабаўскога сельсовета, дзе пастанову нават яшчэ не чыталі калгаснікам. Не растлумачана як след пастанова і калгаснікам калгасаў Пракопаўскага сельсовета «Воля» і «Асветнік». Адсутнасць усякай палітыка-выхаваўчай работы ў гэтых калгасах садзейнічае ворагам у іх намаганнях падарваць працоўную дысцыпліну.

М. БАШЛАКОЎ.

СЯДЗІБЫ АДВОДЗЯЦЬ У ДВУХ-ТРОХ УЧАСТКАХ

У Вягомльскім раёне наглядаюцца факты, калі сядзібы калгаснікам адводзяцца ў двух-трох участках, што груба скажае пастанову партыі і ўрада. Такі адвод сядзіб меў месца ў Халмоўскім сельсовеце на пасёлку Рэм. Райземаддзел і кіруючыя раённыя арганізацыі праверкай адводу прысядзібных участкаў не займаюцца.

Ва многіх калгасах раёна, асабліва ў калгасах Мсціцкага і Іканскага сельсоветаў, зусім спынена растлумачальная работа сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў аб вялікіх ільготах, дадзеных партыяй і ўрадам калгаснаму сялянству БССР. Інструктар райкома партыі Швецаў бяздзейнічае.

К. СТРЭЛЬЧОНАК.

АГЛЯД ДРУКУ

ГАЗЕТА У РОЛІ РЭГІСТРАТАРА

Злачынна слаба Тураўская раённая газета «Чырвоная Тураўшчына» (рэдактар Бікашоў) вядзе барацьбу за выкананне пастановы СНК Саюза ССР і ЦК ВКП(б) «Аб аказанні дапамогі калгаснаму сялянству Беларускай ССР і аб ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў справе калгаснага ўпарадкавання».

Праглядаючы старонкі газеты, ствараецца ўражанне, што газета, па меншай меры, ці не зразумела ўсёй палітычнай важнасці гэтай пастановы, ці не хоча зразумець, што цэнтральнай задачай кожнай раённай газеты з'яўляецца шырокая, штодзеннае растлумачэнне работа гэтага рашэння. Пункт за пунктам, раздзел за раздзелам гэтага важнейшага дакумента трэба даводзіць да сазнання кожнага калгасніка, кожнага аднаасобніка.

Паказваць на старонках газеты, як гэты сталінскі дакумент, які прынёс столькі радасці і надзей беларускаму сялянству, выконваецца.

Газета не вядзе сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў масава-растлумачальнай работы. Больш таго, яна патурае раённаму кіраўніцтву ў маруднасці правядзення ў жыццё гэтага важнейшага дакумента.

Так, напрыклад, у рэдакцыі ёсць сігналы аб тым, што

«па Азеранскаму сельсовету (старшыня Санца), Пераро ўскаму (старшыня Ніцэвіч) і ўпаўнаважаныя РВК Шапіра і Скалазуб марудзяць з надзяленнем калгаснікаў прысядзібнай зямлёй».

На гэтыя сігналы газета адважылася напісаць, і то... з пастановы райкома. (Напэўна баючыся пакрыўдзіць раённае кіраўніцтва). Вось што газета піша:

«Райком партыі не можа цярпець такога становішча, што асобныя комуністы ігнаруюць такую важную пастанову... І да тых комуністаў будуць прыняты самыя рашучыя меры».

Газета, як бачыце, не адважылася нават сказаць аб тым, што гэтае кабінетнае рашэнне райкома з'яўляецца па меншай меры бюракратычным і што яно не дапамагае справе, а наадварот, тармозіць яе.

Газета не паправіла райком, не сказала аб тым, як трэба выконваць гэту важнейшую пастанову.

Не адважылася газета сказаць раённым кіраўнікам, каб яны спусціліся ў калгасы, пашлі-б да аднаасобнікаў і растлумачылі ім сталінскі закон, праверылі-б на месцы, як праводзіцца ён у жыццё.

Газета, рэгіструючы факты аб тым, што

«ў Тураўскім раёне з 3.541 гаспадаркі надзелена прысядзібнымі ўчасткамі 1.938»,

ні слова не сказала, чаму так марудна выконваецца пастанова партыі і ўрада.

Такое агіднае становішча па выкананню гэтага рашэння ніколькі не кранула «алімпійскага» спакою рэдактара Бікашова. Ён астаецца верным сваёй шкоднай палітыцы «не выносіць смецця з хаты».

Больш таго, газета, змяшчаючы той або іншы матэрыял аб пастанове СНК СССР і ЦК ВКП(б), ні слова не кажа, як зварочваюцца незаконна адрэзаныя ў калгаснікаў шкоднікамі прысядзібныя землі, ні слова аб тым, як замяняюцца прысядзібныя ўчасткі зямлі, нарэзаныя ў полі, далёка ад калгаснага двара. Усё гэта не турбуе рэдактара.

Тураўскі райком і РВК абмежаваліся толькі надзяленнем калгаснікаў прысядзібнымі ўчасткамі да мінімальнай нормы, згодна статута, а рашэнне партыі і ўрада аб звароце калгаснікам незаконна адабранай у іх шкоднікамі прысядзібнай зямлі, не выконваецца.

Аб гэтым сведчаць сігналы, паступаючыя ў «Звязду». Так, напрыклад, у калгасе «XVI з'езд», Азеранскага сельсовета, калгаснікі Пешэвіч, Маркевіч С., Маркевіч І., Стакоўская М. мелі 0,60 га прысядзібнай зямлі. У 1936 годзе ў іх шкоднікамі была адрэзана прысядзібная зямля і астаўлена па 0,03—0,06 га. Ім зараз прысядзібныя ўчасткі звернуты да мінімальнай нормы — 0,30 га, а астатняя частка зямлі не звернута.

Такіх фактаў можна было-б прывесці безліч. Але і гэтых дастаткова, каб сказаць, што газета і раённыя кіраўнікі сваімі агіднымі адносінамі да сапраўднага выканання рашэння партыі і ўрада па меншай меры граюць на руку класаваму ворагу. Такое становішча па выкананню рашэння партыі і ўрада далей нецярпіма.

КОЖНЫ ПРАЦОЎНЫ ПАВІНЕН ВЕДАЦЬ ВЫБАРЧЫ ЗАКОН

(Агляд пісем)

З моманту апублікавання ў друку «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» прайшло ўжо нямала часу. Аднак у многіх месцах, асабліва ў вёсцы, новы выбарчы закон да сазнання працоўных мас яшчэ не даведзен. Дырэктыва партыі і ўрада аб большэвіцкім разгортванні сярод рабочых, сялян і інтэлігенцыі шырокай прапагандысцка-агітацыйнай работы па вывучэнню новага выбарчага закона партыйнымі і совецкімі органамі выконваецца зусім нездавальняюча.

Аб гэтым у рэдакцыю «Звязды» пішуць самі працоўныя. Так, селькор Захарэвіч з Ветрынскага раёна ў сваім пісьме піша аб тым, што ў большасці калгасаў раёна глыбокае вывучэнне палажэння аб выбарах не арганізавана. Райком партыі і райвыканком абмежаваліся толькі беглым азнаямленнем калгаснікаў з новым выбарчым законам на сходах.

Гэту бяздзейнасць і палітычную бесклапотнасць раённага кіраўніцтва выкарыстоўваюць варожыя людзі. Асабліва актыўна дзейнічаюць царкоўнікі. Апошнія стараюцца растлумачыць калгаснікам новы выбарчы закон па-свойму, па-варожаму, падрыхтоўваючы гэтым самым глебу для зрыву выбараў. У Ліцьвінаўскім сельсовеце, напрыклад, мясцовы поп і баптысты настолькі абнаглелі, што праводзяць сваю антысовецкую агітацыю зусім адкрыта на вачах прадстаўнікоў сельсовета. А райком і райвыканком стаяць у баку.
нізоўваюць масы калгаснікаў на барацьбу з варожай дзейнасцю царкоўнікаў.

З Чырвонапольскага раёна ў рэдакцыю прыслаў пісьмо селькор Мазілін. Ён піша, што ні ў адным калгасе Палужскага сельсовета гурткі па вывучэнню палажэння аб выбарах не арганізаваны. Растлумачэнне новага выбарчага закона тут звялі да правядзення кароткіх мітынгаў у брыгадах пасля апублікавання палажэння аб выбарах. Прычым на гэтых мітынгах прысутнічалі далёка не ўсе калгаснікі.

Характэрна, што ў гэтым сельсовеце наогул закінута ўсякая палітычна-масавая работа. Калгасныя клубы пустуюць, бо ніякой агітацыйнай і прапагандысцкай работы ў іх не праводзіцца. Калгасныя бібліятэкі расцягнуты, бо за іх ніхто не адказвае. Як ні дзіўна, але Чырвонапольскі райком партыі і райвыканком не ведаюць становішча палітычнай работы ў Палужскім сельсовеце.

Аб адсутнасці глыбокага вывучэння палажэння аб выбарах калгаснікамі піша ў сваім пісьме і селькор т. Шайтура з таго-ж Чырвонапольскага раёна. Калгаснікі і калгасніцы сельгасарцелі «Крэмль», Гнілінкага сельсовета, аб новым выбарчым законе чуць чулі, а дэталёва аб прадстаячых выбарах у Вярхоўны Совет не ведаюць, бо з імі на гэту тэму ніхто ніколі не гутарыў.

Не лепш, відаць, абстаіць справа з арганізацыяй вывучэння палажэння аб выбарах і сярод калгаснікаў Смалявіцкага раёна. Селькор Мініч з Кмяніцкага сельсовета піша, што ў калгасах «Новы свет» і «Калгаснік Беларусі» ніякай палітычна-масавай работы не праводзіцца. У рэзультаце калгаснікі слаба ведаюць Сталінскую Канстытуцыю і новы выбарчы закон. У гэтых калгасах шмат моладзі, але Смалявіцкі райком комсамола нічога не робіць для таго, каб арганізаваць сярод яе вывучэнне палажэння аб выбарах.

Ці можна мірыцца з такім становішчам? Ні ў якім разе. Партыйныя і совецкія органы павінны ведаць, што адна з асноўных задач ў правядзенні палітычна-масавай работы зараз з'яўляецца давядзенне новага выбарчага закона да сазнання працоўных горада і вёскі. Выбары не за гарамі. Да іх трэба рыхтавацца. Кожны працоўны павінен глыбока ведаць новы выбарчы закон.

ФРАЛОЎ.

КАЛГАСНІКІ ВЫВУЧАЮЦЬ НОВЫ ВЫБАРЧЫ ЗАКОН

Калгаснікі Сенненскага раёна праяўляюць вялікую зацікаўленасць да вывучэння Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР. У калгасе «Чырвоная Сувязь», Немайцянскага сельсовета, быў праведзен палітдзень па вывучэнню Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет. Калгаснікі задавалі многа пытанняў аб парадку правядзення выбараў, на якія былі дадзены вычарпальныя адказы.

Зараз у калгасе арганізуецца гурток па вывучэнню Палажэння. У гурток запісалася многа калгаснікаў. Заняткі ў гуртку праводзяцца тры разы ў месяц.

На многіх сходах, вывучаючы новы выбарчы закон, калгаснікі крытыкуюць і ўскрываюць недахопы работы сельскіх советаў і горсовета.

Ал. МАХНАЧ.

Што чытаць пры вывучэнні „Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР"

І. В. СТАЛІН. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР. Даклад на Надзвычайным VIII Усесаюзным З'ездзе Советаў.

І. В. СТАЛІН. Гутарка са старшынёю амерыканскага газетнага аб'яднання «Скрыпс-Говард Н'юспейперс» п. Рой Говардам.

Канстытуцыя (Асноўны Закон) Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

В. М. МОЛАТАЎ. Канстытуцыя соцыялізма. Прамова на Надзвычайным VIII Усесаюзным З'ездзе Советаў.

А. А. ЖДАНАЎ. Падрыхтоўка партыйных арганізацый да выбараў у Вярхоўны Совет СССР па новай выбарчай сістэме і адпаведная перабудова партыйна-палітычнай работы. Даклад на Пленуме ЦК ВКП(б) 26 лютага 1937 г.

Я. А. ЯКАЎЛЕЎ. Аб праекце «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР». Даклад на 4-й сесіі ЦВК СССР VII склікання 7 ліпеня 1937 года.

П. П. ЛЮБЧЭНКА. Прамова на 4-й сесіі ЦВК СССР VII склікання («Правда» № 187 ад 9 ліпеня 1937 г.).

А. Я. ВЫШЫНСКІ. Прамова на 4-й сесіі ЦВК СССР VII склікання («Правда» № 187 ад 9 ліпеня 1937 г.).

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР».

«Выбарчы закон соцыялістычнай дзяржавы» («Правда» № 180 ад 2 ліпеня 1937 г.).

«Самы дэмакратычны выбарчы закон» («Правда» № 185 ад 7 ліпеня 1937 г.).

«Выбарчы закон вялікай сталінскай эпохі» («Правда» № 186 ад 8 ліпеня 1937 г.).

«Выбарчы закон у нас і ў іх» («Правда» № 187 ад 9 ліпеня 1937 г.).

«Новы выбарчы закон—у масы!» («Правда» № 188 ад 10 ліпеня 1937 г.).

«Совецкую жанчыну—на кіруючую работу ў советы!» («Правда» № 189 ад 11 ліпеня 1937 г.).

«Выбарчая сістэма соцыялістычнай дзяржавы» («Большэвік» № 13 за 1937 г.).

КУРСАНТЫ

У густым лесе яшчэ плавае змрок, і толькі вяршаліны прыгожых тонкіх хвой і маладых бяроз залацяцца ў ружовым святле зары. Плаўна, шырокімі кругамі разыходзіцца па лесе голас рожка, гэта гарніст іграе зару. Сігнальныя гукі тонуць далёка за возерам, у туманным лузе.

Каля белых палатак ціха і пуста. Толькі днявальны не спіць — аберагае моцны, здаровы сон лагера. Зара на ўсходзе разгараецца, залівае край неба, і зусім нечакана яркія праменні сонца рассыпаюцца між камлёў, прабіваюцца праз густую лістоту дрэў.

Гарніст іграе пад'ём. У момант ажывае лагер. З палатак выбягаюць курсанты. Строяцца на фіззарадку. Яны ў адных трусіках, загарэлыя, мускулістыя.

Жыццё лагера ідзе чотка і размерана, як выверапы гадзіннік. За кароткі час курсанты паспяваюць паснедаць, навесці парадак у палатках і на лінейках. Усюды пасыпаюць дарожкі свежым жоўтым пяском. Нідзе ні смяцінкі, навакол свежая зеляніна, кветкі.

А з пярэдняй лінейкі ўжо нясецца голас днявальнага:

— Прыступіць да самападрыхтоўкі!

Артылерыя — справа складаная і нялёгкая. Камандзір-артылерыст павінен добра ведаць матэматыку, фізіку, тапаграфію і гукаметрыю, тэорыю артстральбы і тактыку, — ды ці мала чаго яшчэ? Тэхніка артылерыі надзвычай складаная: гэта не толькі магутныя гарматы і гаўбіцы, але і тонкія хітрыя прыборы, якія любяць дакладнасць. Звычайных вучэбных гадзін нехапае, каб усё гэта вывучыць, і курсанты ў час самападрыхтоўкі самастойна прапрацоўваюць рад пытанняў.

Пазней палітрук праводзіць палітінфармацыю, знаёміць курсантаў з самымі апошнімі падзеямі ўнутранога і міжнароднага жыцця.

Роўна ў 9 гадзін узвод за ўзводам ідуць на заняткі.

Сёння ўзвод лейтэнанта Ткачова праводзіць на вінтпалігоне вучэбную стральбу. Курсанты займаюць на ўскраіне лесу назіральны пункт, расстаўляюць аптычныя прыборы. Уперадзе — шырокая лясная паляна, за ёю — узгоркі, парослыя цёмна-зялёным хвойнікам. На дальнім краю паляны размясціліся невялічкія паселішчы, ляглі скрыжаванні дарог. Ледзь прыкметныя для няўзброенага вока стаяць ветракі і вышкі, тэлеграфныя слупы.

Сярэдняга росту, малады, крыху парывісты лейтэнант Ткачоў чотка і коратка паказвае курсантам цэлі.

— Арыентыр два, управа дзесяць, больш пяць, за лесам — батарэя «ворага». Падавіць!

Праз бінокль можна заўважыць — у яркай зеляніне малюсенькага хмызьняка, ля дарогі знаходзяцца замаскіраваныя гарматы «праціўніка».

Праз кароткі час некалькі галасоў дакладваюць:

— Гатова!

Курсанты падрыхтавалі дакладныя даныя для стральбы. Яны зрабілі гэта на многа раней палажанага па норме часу.

— Курсант Тэрман, ваша каманда.

Выкліканы курсант гучным выразным голасам камандуе на агнявую пазіцыю, дзе стаіць вучэбная гармата:

— Па батарэі... гранатай... узрывацель асколачны... зарад поўны... вугламер трыццаць тры дваццаць, узровень трыццаць нуль... прыцэл дзевяць восем... першаму агонь!

Раздаецца стрэл, а на другім краю паляны, на «варожай» батарэі, ад разрыву ўздымаецца шэрае воблачка. Мініятурны снарад трапіў ля самай цэлі.

Курсант Тэрман хутка вылічвае і камандуе патрэбныя давароты і неўзабаве сярэдняя зялёная гармата «ворага» куляецца ў паветры: прамое пападанне ў цэль.

Гэтак-жа ўдала страляе Гурскі, Рысавец і многія курсанты. Яны не тояць сваёй радасці: кожны з курсантаў хоча быць меткім артылерыстам, талковым камандзірам!

У часе перапынку курсант Тэрман, лежачы на зялёным імху, глядзіць на пышныя кароны хвой, што звесіліся ў глыбокае блакітнае неба гарачага поўдня. Уяўленне малюе карціну недалёкай будучыні: завязваецца люты бой з напаўшым на нашу радзіму ворагам. Дзесьці ўпотайку рыхтуюцца пяхота і танкі ворага да атакі. Варожая артылерыя дажджом агню і сталі прыціснула нашу пяхоту да зямлі. І вось камандзір Тэрман атрымаў загад: падавіць і знішчыць такія і такія батарэі праціўніка. Тут усё рашаюць секунды. Яны бягуць хутка... Ужо гатовы дакладныя данныя, і чырвоныя батарэі абрушваюцца на ворага. Там, дзе стаялі гарматы праціўніка, неба ўсцілаюць хмары агню, дыму, падкінутых высока бярвенняў, дошак... Вораг змоўк. Чырвоныя танкі ірвануліся ўперад, у рашучую атаку. За імі пайшлі непераможныя чырвонаармейскія палкі, іх ніхто і нішто не можа стрымаць. А батарэя камандзіра Тэрмана палівае агнём месца скаплення варожай пяхоты.

Гэта вельмі прыемнае адчуванне совецкага патрыёта — артылерыста: ведаць, што твая гармата, твая батарэя могуць заўсёды нанесці цяжкі ўдар ворагу. І курсант Тэрман радасна ўсміхаецца.

Так яно і будзе. Недарма курсанты з вялікай упартасцю вывучаюць складаную артылерыйскую навуку.

Дзень курсанта ўвесь, да апошняй мінуты, запоўнен баявой і палітычнай вучобай. Увечары адрывіста і басавіта ражок гарніста разносіцца па гаі: рабочы дзень закончан. І ўслед за гэтым заліваецца зухаваты гармонік. Над валейбольнымі сеткамі ўзляцелі мячы.

Курсанты чытаюць публіцыстыку, спецыяльныя артылерыйскія кнігі, мастацкую літаратуру. Тэрман заканчвае другую кніжку «Цусімы» і многа гаворыць пра морскую артылерыю і пра няўдалых артылерыстаў царскага флота. Воранаў не расстаецца з томікам вершаў Фета. У вялікай пашане Стэндаль: курсант Рысавец чытае «Пермский монастырь», Юшпрах — «О любви».

Курсанты адпачываюць.

У клубе сабраўся харавы гурток. Шырокі, як многаводная рака, магутны напеў пошчакам разносіцца па хваёвым лесе:

Но сурово брови мы насупим,
Если враг захочет нас сломать!
Как невесту родину мы любим,
Бережем, как ласковую мать...

Н. ШВАНКОЎ.

Н-скі полк.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

КАНЧАТКОВА АЧЫСЦІЦЬ НАРКОМАСВЕТЫ АД ВОРАГАЎ

Праз некалькі дзён пачынаецца навучальны год. З 22 жніўня пачнуць сваю работу раённыя настаўніцкія нарады. Здавалася-б, што кожная школа павінна ўжо ведаць сваіх настаўнікаў, мець навучальны план, праграмы, падручнікі. Школа павінна загадзя размеркаваць работу сярод настаўнікаў, скласці план работы. Але на справе малюнак зусім другі.

Да гэтага часу ні адна школа не мае навучальнага плана. Ходзяць чуткі, што план, у параўнанні з мінулым годам, значна зменены. Але новы навучальны план да гэтага часу марынуецца ў бюракратычных нетрах Наркомасветы. Адсутнасць-жа гэтага плана законна нервуе настаўніка, бо ён не ведае, з чаго і як пачынаць работу ў школе. Няма не толькі новых праграм, але і нават паказанняў да старых праграм. Няма падручнікаў па асноўных прадметах: па беларускай мове, літаратуры, па рускай мове і літаратуры, па гісторыі. Наркомасветы, па-шкодніцку праваліваючы падрыхтоўку школ, нават не адказвае на запытанні, ці будуць праграмы, якія і калі будуць падручнікі, як распачаць работу ў школе.

Яўна па сутнасці шкодніцкая работа праводзіцца па ўкамплектаванню школ педагагічнымі кадрамі. Да гэтага часу не толькі школы, але і райана не ведаюць, хто будзе працаваць у той або іншай школе. Па Слуцкаму раёну патрэбна новых настаўнікаў 96 чалавек, пакуль даслана 26. Колькі будзе даслана настаўнікаў, у якія школы, па якія прадметы — дабіцца ў Наркомасветы нельга.

На працягу ўжо трох месяцаў сотні настаўнікаў штодзённа запаўняюць карыдоры Наркомасветы. Днямі, тыднямі, а то і больш яны чакаюць прыёму, каб атрымаць прызначэнне на работу ў школу. Але бюракратычнае кола прарваць надзвычайна цяжка. Кожны настаўнік праходзіць, прыкладна, такі шлях: начальнік кіраўніцтва сярэдняй школы Краўцоў, загадчык аддзела кадраў Севасцьянаў, яго памочнік, яго інспектар Філончык і, нарэшце, намеснік наркома Серафімаў... і зноў Краўцоў і т. д.

Заявы і дакументы настаўнікаў і райана, як правіла, у Наркомасветы «губляюцца». Настаўніца Шабунь падала дакументы аб пераводзе ў Грэскі раён па сямейнаму становішчу. На працягу двух месяцаў яна дабіваецца адказу і не можа атрымаць, бо ў Наркомасветы дакументы яе «прапалі». Тое-ж самае з дакументамі настаўніц Машковай, Кантар і інш.

Школы не ўкамплектаваны работнікамі, і ў той-жа час прызначэнне настаўнікаў робіцца так: выпускнік Рагачоўскага настаўніцкага інстытута Аўдзееў І. Ф. пасылаецца настаўнікам гісторыі ў Сераднякоўскую НСШ, у той час, як там патрэбен не гісторык, а настаўнік матэматыкі. Выпускнік гэтага-ж інстытута Клешчанка А. А. пасылаецца дырэктарам і настаўнікам гісторыі ў Сяражскую НСШ тады, калі там ёсць дырэктар школы і патрэбен не гісторык, а настаўнік прыродазнаўства і хіміі. Выпускнік Барысаўскага педвучылішча Дудко І. Е. пасылаецца настаўнікам рускай мовы ў Старэўскую НСШ, калі там патрэбен настаўнік гісторыі.

Як рэагуе па гэта намеснік наркома т. Серафімаў? Мы былі сведкай такога малюнка: Серафімаў убягае ў аддзел кадраў кіраўніцтва сярэдняй школы і ў прысутнасці наведвальнікаў крычыць на работнікаў апарата: «г... вы, шкоднікі, вас трэба разагнаць». Шарахаюцца ў бакі настаўнікі ад грознага крыку намесніка наркома, хвалююцца работнікі Наркомасветы, а назаўтра... зноў сотні настаўнікаў у чарзе чакаюць прыёму і прызначэння. Або такі факт: па загаду Серафімава некаторыя настаўнікі пераводзяцца на работу ў другія раёны. Едуць у Наркомасветы, сядзяць там некалькі дзён, а потым прыязджаюць з запіскай таго-ж Серафімава: «Прашу ваша мненне — (сапраўды наркомаўская граматнасць) — аб заставленні т. Н. у Слуцкім раёне. В. Серафімаў».

Мы некалькі раз звярталіся да сакратара парткома Наркомасветы т. Васільевай і нават з афіцыйнай пісьмовай просьбай разглядзець на парткоме сістэму камплектавання школ педкадрамі і прыняць адпаведныя меры. Але, як кажуць, гэта заява асталася «гласом вопиющего в пустыне». Дарэчы, аб рабоце самой Васільевай.

Слуцкі райана прасіў прыслаць чатырох выхавацельніц для работы ў дзіцячых садах. 1-га жніўня Васільева прыслала 4 выпускніц аршанскіх аднагадовых дашкольных курсаў, а 18 жніўня гэтая-ж Васільева зноў прыслала 4 выпускніц таксама аршанскіх аднагадовых дашкольных курсаў. Адкуль такая шчодрасць? Беспадстаўныя раз'езды работнікаў у Слуцк, а потым зноў у Менск, а далей у новы раён выклікаюць абурэнне.

Ход падрыхтоўкі школ да новага навучальнага года ясна сведчыць, што рука ворага яшчэ дзейнічае ў апараце Наркомасветы. Нельга больш цярпець гэтых агіднейшых фактаў. Такое становішча ставіць навучальны год пад пагрозу зрыву.

Патрэбна безадкладная, рашучая ачыстка Наркомасветы ад польскіх шпіёнаў і іх прыспешнікаў.

П. З-н.

КАСАРЫЦКАЯ ШКОЛА ДАВЕРАНА НЕ НАШЫМ ЛЮДЗЯМ

Вынікі 1936—37 навучальнага года па Глускаму раёну паказалі, што ў радзе школ свядома зроблен зрыў вучэбна-педагагічнай і выхаваўчай работы. З усёй відавочнасцю ўскрываюцца факты прамога шкодніцтва.

У вёсцы Касарычах, Каткаўскага сельсовета, ёсць пачатковая школа. У ёй працавалі некалькі год тры настаўнікі. Кожны год школа не выходзіла з прарываў. Загадчыца гэтай школы, дачка кулака Бяляева Прося, настаўніца Круглова Надзя — дачка жандара і настаўнік Басян бескантрольна пад носам у раённага кіраўніцтва праводзілі шкодную дзейнасць. Дысцыпліна ў школе адсутнічала. Вучні на ўроках што хацелі тое і рабілі. Вельмі часта Бяляева практыкавала фізічнае ўздзейнічанне на дзяцей. За невялікія ўчынкі дзеці прастойвалі голымі па цэлых гадзінах на двары. Адносіны да дзяцей настаўніка Басяна яшчэ горшыя. За ім заўважаліся факты простага збіення дзяцей.

Работа з бацькамі адсутнічала. Ні адзін раз Бяляева не была на калгасным сходзе, ні адзін раз не зрабіла справаздачы аб рабоце школы. Часта справаздачу рабіў Басян. Ён даваў амаль усім вучням дрэнную характарыстыку, выгараджваючы толькі тых, бацькі якіх чым-небудзь дагадзілі яму або Бяляевай. Па-за школай вучні былі прадастаўлены самі сабе.

Муж Бяляевай з'яўляецца загадчыкам Дома соцкультуры. Каб паказаць від, што ДСК працуе, Бяляеў падрыхтоўваў такія «нумары», якія мелі сваёй мэтай распусту дзяцей. Тут былі і вульгарныя выражэнні, і контррэвалюцыйныя прыпеўкі. Вучні заўсёды сядзелі ў клубе і слухалі гэтыя дзікія выдумкі Бяляева. А пасля, вышаўшы з клуба, займаліся бруднымі справамі, лаяліся.

Нельга сказаць, што аб справах Касарыцкай школы не ведае райана (загадчык т. Шыловіч). Шыловіч за зіму разоў 10 пасылаў сваіх інспектароў Уласіка і Разнарэвіча, якія не маглі прынесці ніякай карысці, а прыносілі толькі шкоду школе. Уласік п'янстваваў у Бяляева і Кругловай і ў райана ехаў з загадзя падрыхтаваным рапартам.

Брудныя справы ў Касарыцкай школе творацца і зараз. Цёплая сямейка гэтых людзей імкнецца сарваць новы навучальны год.

КАЛГАСНІКІ.

У Менску ў парку імя Горкага адкрыўся школьны базар. НА ЗДЫМКУ: Сіма Брунер і Рыва Каплан—вучаніцы 5 класа 30 школы—разглядаюць кніжкі, закупленыя на школьным базары. Фото С. Грына.

ПАЗЫКА ЎМАЦАВАННЯ АБАРОНЫ САЮЗА ССР

РАД ГАРАДОЎ І РАЁНАЎ ПЕРАВЫСІЛІ МАКСІМАЛЬНУЮ ПАДПІСКУ МІНУЛАГА ГОДА

На 21 жніўня па даных Кіраўніцтва ашчадкас БССР па рэспубліцы рэалізавана пазыкі ўмацавання абароны Саюза ССР на 103.519 тыс. рублёў. Па гораду сума падпіскі дасягнула 86.132 тыс. рублёў, па вёсцы — 17.387 тыс. рублёў.

Па групе рабочых і служачых сума рэалізацыі перавысіла мінулагоднюю падпіску больш чым на 3 мільёны рублёў. Рад гарадоў і раёнаў БССР значна перавысілі максімальную мінулагоднюю падпіску. Сярод іх — Менск, Гомель, Магілёў, Мазыр, Рагачоў, Орша і інш.

ХРОНІКА ПАЗЫКІ

ОРША

Па Аршанскаму раёну на 21 жніўня рэалізавана пазыкі на 4.672 тыс. рублёў. Падпіска мінулага года значна перавышана.

УЗДА

З вялікім поспехам праходзіць падпіска на пазыку ўмацавання абароны Саюза ССР па пагранічнаму Уздзенскаму раёну. На 21 жніўня сума падпіскі дасягнула 618 тыс. рублёў, перавысіўшы на 28 тыс. рублёў максімальную падпіску 1936 года.

МАГІЛЁЎ

Працоўныя Магілёўшчыны дэманструюць свой гарачы совецкі патрыятызм актыўнай падпіскай на пазыку. На 21 жніўня па раёну рэалізавана пазыкі на 5.622 тыс. рублёў — на 612 тыс. рублёў больш максімальнай сумы падпіскі мінулага года.

АСВЕЯ

Пагранічны Асвейскі раён паспяхова рэалізуе пазыку ўмацавання абароны Саюза ССР. На 21 жніўня рэалізавана пазыкі на 226 тыс. рублёў. Максімальная сума падпіскі мінулага года перавышана.

ТАЛАЧЫН

На 142 тыс. рублёў перавышана максімальная падпіска на пазыку мінулага года ў Талачынскім раёне. На 21 жніўня пазыка ўмацавання абароны Саюза ССР рэалізавана на 905 тыс. рублёў.

ВЯЛІКАЯ АКТЫЎНАСЦЬ

Калгаснікі сельгасарцелі «Шлях соцыялізма», Лельчыцкага сельсовета, Лельчыцкага раёна, поўнасцю разлічыліся па падпісцы на пазыку ўмацавання абароны Саюза ССР. Яны ўнеслі 3.135 руб. наяўнымі грашыма ў аплату за набытыя аблігацыі.

Поўнасцю разлічыліся за пазыку таксама калгаснікі сельгасарцелі імя Варашылава і «Чырвоны бор», Грэбянёўскага сельсовета. Калгаснікі калгаса «Новая Ніва» ўнеслі ў аплату па падпісцы 1.250 руб., калгаса «Прагрэс»—500 руб., «Актывіст» — 500 руб.

Сваёй актыўнасцю ў падпісцы на пазыку і ва ўнясенні ўзносаў працоўныя пагранічнага Лельчыцкага раёна дэманструюць сваю бязмежную любоў да соцыялістычнай радзімы, свой гарачы совецкі патрыятызм.

М. ЛЯЎКОЎСКІ.

ПАЛІТЫЧНЫЯ СЛЯПЦЫ З ВІЦЕБСКАГА ГОРСОВЕТА

Партыя і таварыш Сталін вучаць нас клапатліва адносіцца да людзей, да іх запросаў і скарг. Але гэтага не жадаюць зразумець бюракраты з віцебскага Совета і ў першую чаргу яго старшыня Сухаручкін. Не зразумеў, а можа і не жадае зразумець Сухаручкін і яго памочнікі і таго, што замарожванне скарг і сігналаў працоўных—улюбёны метад ворагаў народу, дыверсантаў і шпіёнаў. Гэтым яны штучна выклікаюць азлабленне скаржнікаў супроць органаў совецкай улады і атрымліваюць магчымасць беспакарана шкодзіць і ўтойваць сваіх саўдзельнікаў.

Прыёмная гарадскога совета змяшчаецца ў маленькім цёмным ізаляваным пакоіку; скаржнікі тут гадзінамі прастойваюць у чарзе. У прыёмнай няма нават на чым прысесці, не гаворачы ўжо аб такіх рэчах, як стол, чарніла, газеты, часопісы.

Аграмадная частка з паступіўшых за 1937 год 1.518 скарг перасланы ў іншыя арганізацыі, прычым далейшы іх лёс нікому невядомы, а каля 100 скарг ляжаць ад аднаго да трох і больш месяцаў зусім неразгледжанымі.

У горсовеце ўстаноўлен шкодніцка-бюракратычны парадак праходжання скарг. Спачатку ўсе яны трапляюць да кіраўніка спраў, ад яго ў прыёмную, з прыёмнай да старшыні горсовета, а ад яго зноў у прыёмную. Кніга рэгістрацыі і ўліку паступлення скарг вядзецца ў горсовеце неахайна, а ў радзе аддзелаў (горсабез і інш.) рэгістрацыя зусім адсутнічае. Скаргі раскіданы па ўсіх папках і скрынках. Вельмі часта губляюцца скаргі. Скарга чырвонаармейца Сэладухіна аб здзеках над яго мацерай і аб засмечанасці калгаса імя Сталіна (паступіла ў лютым г. г.) горсоветам згублена. Скарга гр. Ігнатовіча аб аднаўленні яго на рабоце марынавалася горсоветам з снежня 1936 г. Ігнатовіч на рабоце не адноўлен і да гэтага часу.

Мала таго, Сухаручкін заняўся ашуканствам пролетарскай грамадскасці. На заметку газеты «Звязда» ён даў адказ, што кватэра гр. Карчэўскаму прадастаўлена. На самай-жа справе Карчэўскі ніякай кватэры не атрымаў. Скарга чырвонаармейца Буравага аб прадастаўленні кватэры, пераслапая горсовету з аўтарытэтнейшай цэнтральнай партыйнай установы, а таксама гр. Янчанка аб аказанні яго сям'і дапамогі і шмат іншых ляжаць з лютага месяца да гэтага часу не разгледжанымі.

Такое-ж хаатычнае становішча з разглядам скарг і ў іншых аддзелах горсовета. У горкомгасе, напрыклад, скаргі працоўных разглядаюць усе работнікі, апрача загадчыка аддзелам Агеева. Скаргі тут марынуюцца па году і больш. Частка скарг знаходзіцца ў намесніка загадчыка Дышлер (чалавека з падазроным мінулым), частка ў руках тэхніка Жукіна — сына жандара, б. афіцэра старой арміі.

Апарат горкомгаса засмечан варожым элементам. У якасці загадчыка архіва тут працуе служыўшы ў 1919—20 гг. у белагвардзейскім флоце сын гарадскога галавы Сабін-Гус; тэхнікам бюро інвентарызацыі працуе Касперовіч. Першы і другі высылаліся ў 1929 г. органамі ДПУ за антысовецкую дзейнасць. Засмечаны варожым элементам і іншыя аддзелы горсовета — гарфа, аховы здароўя. Былы адказны сакратар горсовета вораг народу трацкістка Калгунова, выкрытая і высланая органамі НКВД, пачкамі марынавала скаргі працоўных. Аднак нават пасля гэтага прэзідыум віцебскага Совета, яго старшыня Сухаручкін не зрабілі для сябе палітычных і практычных вывадаў. Яны і да гэтага часу не прынялі ніякіх мер да ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, не ачысцілі апарат горсовета і яго аддзелаў ад варожых людзей. Больш таго, атрымаўшы заметку газеты «Рабочий» аб засмечанасці апарата горкомгаса, Сухаручкін накіраваў яе ў той-жа горкомгас, дзе яна і да гэтага часу ляжыць без руху.

Усё гэта сведчыць аб тым, што старшыня віцебскага Совета Сухаручкін свядома ігнаруе рашэнні Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), насаджае канцылярска-бюракратычныя метады работы і пакрывае ворагаў народу.

Здзіўляе пазіцыя, якую заняў Віцебскі гарком КП(б)Б. Ведаючы аб усіх злачынствах, што творацца ў горсовеце, гарком не прыняў рэальных мер да перабудовы яго работы і ачысткі ад варожых людзей. Больш таго, сам гарком патурае гэтым злачынствам, пасылаючы па 25 напамінкаў у месяц аб паскарэнні разгляду скарг, перасылаемых ім горсовету.

Неабходна неадкладна праверыць апарат і работу горсовета, ачысціць яго ад варожых элементаў, выкарчаваць карэнні бюракратызма і навесці там большэвіцкі парадак.

Н. РЫПІНСКІ.

ШКОДНІЦКІЯ СПРАВЫ Ў БЕЛДЗЯРЖПРАЕКЦЕ

Стаўленікі ворагаў не мала пастараліся, каб дэзарганізаваць і разваліць работу Белдзяржпраекта. Яны навязалі праектнай арганізацыі структуру, ліквідаваўшую гаспадарчы разлік, аб'яднаўшую самыя рознастайныя аддзелы, не гледзячы на іх асаблівасці. Гэта стварыла абязлічку, зняло адказнасць аддзелаў за выконваемыя работы, аблягчыла злоўжыванні і падрыўную работу ворагаў.

Дырэктарам Белдзяржпраекта быў назначан чалавек, не маючы тэхнічнай асветы, каб за яго шырмай лягчэй было ворагам тварыць гнусныя справы. Фактычнае кіраўніцтва Белдзяржпраектам было даручана Збышко, Азаронку, Хэвіну і Казакевічу.

Іх планаванне накіравана на зрыў праектна-планіровачных работ 1937 года. Вядома, што для складання праекта планіроўкі горада неабходна спачатку кончыць работы па геадэзічнай з'ёмцы яго. Складзенымі-ж планамі і заключанымі дагаворамі гэта не прадугледжана. У выніку, грошы, адпушчаныя на планіроўку, будуць замарожаны.

Праекты і каштарысы будаўніцтва, як правіла, спазняюцца на $1^1/_2$—2 месяцы. Якасць іх настолькі нізкая, што пераробкі сталі звычайнай з'явай. Праект 46-кватэрнага дома Заходняй чыгункі быў здан на будаўніцтва без праверкі. У выніку—дом перарабляецца пяць разоў, а праверкай праекта ўстаноўлена абсалютная непрыгоднасць асобных яго частак. Тое, што гэты-ж праект, як тыповы, перадан таксама і на фабрыку «Кастрычнік» (Менск), наводзіць на думку, што гэта — не выпадковасць, а заведамае шкодніцтва. Кіраўнік Белдзяржпраекта Руднікаў нават не пацікавіўся брыгадзірам Ветруком, праштампаваўшым гэтыя шкодніцкія праекты.

Інжынеры Казінец і Фальберг аглядалі месца пабудовы Лепельскага дома созетаў, праектыраванага Белдзяржпраектам. Яны зрабілі заключэнне аб поўнай надзейнасці грунту, а між тым, на ўчастку пабудовы аказаліся плывуны, што патрабуе карэннай пераробкі не толькі праекта, але і праведзеных на будаўніцтве работ. Такіх прыкладаў у «дзейнасці» Белдзяржпраекта можна прывесці многа. З імі звыкліся. Начальнік праектнага аддзела Гулідо з гэтым не вядзе ніякай барацьбы.

Хавіч і Казакевіч заблыталі аплату працы; яны пераплочваюць адным работнікам і недаплочваюць другім, у выніку РКК і працсесія закіданы скаргамі работнікаў Белдзяржпраекта. Казакевіч не забывае і сябе: ён ухітрыўся два разы атрымаць прэміі па 1.000 рублёў за складзены баланс, атрымліваць кватэрных 120 рублёў у месяц і т. д. Касір Фукс знаходзіцца пад пагрозай звальнення, бо ён адмаўляецца выплочваць незаконныя грошы.

Белдзяржпраект павінен быць аздароўлен.

СТЭРНІЗАЎ, КАНДРАТОВІЧ.

Праф. А. В. ШЭСТАКОЎ

КАРНІЛАЎШЧЫНА

Корні авантуры генерала Карнілава трэба шукаць у палітычнай абстаноўцы, якая склалася пасля звяржэння царызма. Лютаўская рэвалюцыя закончылася ўстанаўленнем улады Советаў Рабочых і Салдацкіх дэпутатаў. Салдацкія дэпутаты былі, па сутнасці справы, сялянскімі дэпутатамі, пераапранутымі па выпадку вайны ў салдацкія шынелі. Такім чынам Советы Рабочых і Салдацкіх дэпутатаў былі на справе Советамі Рабочых і Сялянскіх дэпутатаў. У рэвалюцыйнай барацьбе і склаўся саюз рабочых і сялян, а іх Советы былі органамі гэтага саюза.

Аднак, буржуазія скарыстала дробнабуржуазныя партыі — меншавікоў і эсэраў, якім удалося атрымаць большасць у Советах, і пры іх дапамозе стварыла свой буржуазны Часовы ўрад. Побач з Советамі пачаў дзейнічаць і ўрад буржуазіі. У краіне стварыліся дзве ўлады.

З першага-ж дня рэвалюцыі буржуазны Часовы ўрад стаў імкнуцца да ўстанаўлення аднаўладдзя — дыктатуры буржуазіі. Адразу буржуазія не магла гэтага зрабіць, бо ў яе руках не было ні арміі, ні паліцыі, ні іншых сродкаў пазаэканамічнага прымушэння. Усё гэта было ў руках Советаў, дзе прадаўжалі верхаводзіць згоднікі. Буржуазія, карыстаючыся дапамогай згоднікаў, захватвала ў Советаў адну пазіцыю за другой для ўмацавання сваёй улады. «Рэвалюцыйная дэмакратыя», як сябе называлі меншавікі і эсэры, вельмі быстра паказала сябе лакеямі буржуазіі, яе вернымі псамі, аказваючы падтрымку Часоваму ўраду на працягу рабаўніцкай імперыялістычнай вайны, у адцяжцы склікання Устаноўчага схода, у супрацьдзеянні перадачы памешчыцкіх зямель сялянам і т. д. Адкрыта перакінуцца на старану буржуазіі згоднікі не маглі, бо масы зараз-жа адвярнуліся-б ад іх і пайшлі за большэвікамі. Трэба было прыкідвацца рэвалюцыянерамі, каб утрымаць масы за сабою. Гэта было вельмі цяжка, бо большэвікі нястомна выкрывалі здраднікаў. Так прадаўжалася да ліпеня 1917 года. К гэтаму часу буржуазія, паспеўшая сабрацца з сіламі і перакапанацца ў поўнай аддапасці сваіх лакеяў, распрацавала каварны план фізічнага знішчэння сіл рэвалюцыі шляхам правакацыйнага вываду мас на вуліцу і расстрэлу іх юнкерскімі і кулацкімі воінскімі часцямі, спецыяльна падрыхтаванымі для гэтай мэты. Аб планах буржуазіі былі паведамлены меншавікі і эсэры. Іх рукамі буржуазія і імкнулася правесці гэта ўдушэнне рэвалюцыі.

Лідэр згоднікаў эсэр Керэнскі поўнасцю апраўдаў аказанае яму контррэвалюцыйнай буржуазіяй давер'е. Міністры-капіталісты з Часовага ўрада падалі ў адстаўку. У Часовым урадзе асталіся адны згоднікі — эсэры і меншавікі. Буржуазія дзейнічала за кулісамі, збіраючы сілы контррэвалюцыі і падштурхоўваючы згоднікаў на крывавыя злачынствы. Калі стыхійна падняўшыеся, абураныя дзеяннямі наглеючай контррэвалюцыі, масы рабочых і салдат 3—5 ліпеня вышлі на вуліцы Петраграда, контррэвалюцыя сустрэла дэманстрантаў кулямі. Керэнскі — гэты ланцужны сабака буржуазіі — накінуўся на большэвікоў: па яго распараджэнню юнкеры разграмілі «Правду», арыштавалі многіх відных партыйных работнікаў, пачаліся масавыя арышты рэвалюцыйных рабочых, салдат і сялян. Ленін быў абвешчан нямецкім шпіёнам. Большэвікам прыйшлося, па сутнасці, зноў пайсці ў падполле. Ленін вымушан быў скрывацца ад ішчэек Керэнскага, якія ўсюды яго расшуквалі. Керэнскі дабіўся ад Совета перадачы Часоваму ўраду «поўнаты ўлады» ў імя «выратавання рэвалюцыі». Двоеўладдзе перастала існаваць, бо Советы поўнасцю адмовіліся ад кантролю і ўмяшання ў дзейнасць Часовага ўрада, які ўзначальваўся Керэнскім.

Буржуазія, каб зламаць сілы рэвалюцыі, прымяняла загадзя абдуманую сістэму сабатажа і шкодніцтва. Фабрыканты і заводчыкі сабатавалі вытворчасць, не загатаўлялі сыравіны і дапаможных матэрыялаў і т. п. Летам 1917 года былі закрыты ўсе тэкстыльныя фабрыкі ў Маскоўскай вобласці і рабочыя распушчаны па дамах. Нярэдкія былі выпадкі падпалу фабрык і заводаў з тым, каб атрымаць страхавую прэмію, із'яць капіталы са справы і перавесці іх заграніцу. Сваёй фінансавай палітыкай буржуазія таксама старалася задушыць рэвалюцыю. Паток крэдытных білетаў павялічваўся з кожным днём і к восені 1917 года дасягнуў каласальных размераў. Грошы ўпалі да паловы іх даваеннай вартасці. Рост цэн прывёў да значнага падзення рэальнай заработнай платы. Ліпеньскі разгром рускай арміі пад Тарнопалем і Чэрнавіцамі быў скарыстан буржуазіяй для паклёпу на большэвікоў, быццам-бы сваёй агітацыяй разваліўшых фронт.

Так буржуазія падрыхтоўвала дзяржаўны пераварот — захоп улады ў свае рукі, устанаўленне сваёй дыктатуры. Справа была за дыктатарам. У якасці такога быў намечан генерал Карнілаў (сын царскага чыноўніка, які выдаваў сябе ў адозвах да народу і арміі за казака-селяніна), паспеўшы зарэкамендаваць сябе радам адкрытых контррэвалюцыйных мерапрыемстваў. У ліпені Карнілаў быў назначан галоўнакамандуючым фронтам. Па яго трэбаванню Керэнскі 12 ліпеня па тэлеграфу ўвёў на фронце пакаранне смерцю салдат.

Генерал Карнілаў кіраваў арганізаваўшымся ў Петраградзе контррэвалюцыйным «рэспубліканскім цэнтрам», які складаўся з афіцэраў і чыноўнікаў. У самой стаўцы галоўнакамандуючага быў створан галоўны камітэт «Афіцэрскага саюза».

Карнілаў распрацаваў план крывавага разгрому рэвалюцыі, расставіў адпаведным чынам актыўныя контррэвалюцыйныя сілы. На паўднёва-заходнім фронце павінен быў дзейнічаць генерал Дзенікін, у Магілеве — сам Карнілаў, на станцыі Дно пад Псковам — генерал Красноў. Пад Петраград быў накіраван генерал Крымаў. У Новачаркаску дзейнічаў штаб контррэвалюцыі пад кіраўніцтвам генерала Каледзіна. Па ўказцы буржуазіі Керэнскі склікаў у Маскве — далей ад кіпеўшага рэвалюцыйнага Петраграда — у жніўні 1917 г. Дзяржаўную нараду, на якую ўрачыста прыбыў і Карнілаў. На вакзале юнкеры вынеслі яго на руках, а мільянерша Марозава ўпала перад ім на калені.

Праграма буржуазіі, высунутая на Дзяржаўнай нарадзе, якая паўтарала праграму Карнілава, зводзілася ў асноўным да наступнага: усе Советы і камітэты павінны быць скасаваны як у арміі, так і ў тылу, армія павінна быць пазапалітыкай, дысцыпліна ў арміі павінна быць узнята і ўмацавана самымі рашучымі рэпрэсіямі і т. д. У часе Дзяржаўнай нарады буржуазія вяла закулісныя перагаворы з Карнілавым аб плане ліквідацыі Часовага ўрада і ўстанаўленні контррэвалюцыйнай ваеннай дыктатуры.

Згоднікі на гэтай нарадзе адыгрывалі ролю дымавой завесы. Урачыстае пацісканне рукі капіталіста Бублікава і міністра—«соцыяліста» Цэрэтэлі было яркім паказальнікам таго ашуканства мас, якое праводзілі згоднікі ў часе змовы буржуазіі з ваеннымі сіламі контррэвалюцыі. Толькі маскоўскі пролетарыят, па заклікy большэвікоў, які зрабіў стачку ў часе нарады, сігналізаваў буржуазіі, што ёй не так-та лёгка ўдасца задушыць рэвалюцыю. У стачцы прымалі ўдзел 400 тысяч чалавек. Лідэры буржуазіі, якія прыўрочылі выступленне Карнілава к Дзяржаўнай нарадзе, вымушаны былі пераканаць Карнілава адтэрмінаваць сваё выступленне і больш старанна падрыхтаваць разгром усіх рэвалюцыйных арганізацый.

Мабілізацыя сіл контррэвалюцыі суправаджалася ўзмоцненай паклёпніцкай кампаніяй супроць большэвікоў. У друку былі пушчаны чуткі аб рыхтаваўшымся паўстанні большэвікоў.

Пастанову VI з'езда партыі большэвікоў аб падрыхтоўцы звяржэння ўлады контррэвалюцыйнага буржуазнага Часовага ўрада буржуазныя і дробнабуржуазныя газеты тлумачылі, як «большэвіцкую змову супроць народу». Быў распрацаван план правакацыі. Намячалася ў дзень поўгадавіны рэвалюцыі (27 жніўня) справакаваць у Петраградзе дэманстрацыю, а калі гэта не ўдасца, то атаман Дутаў з казакамі павінен быў сам прадэманстраваць «паўстанне большэвікоў». Урад загадае ліквідаваць гэта «большэвіцкае паўстанне», увядзе карнілаўскія войскі, разгроміць у першую галаву большэвікоў, затым — Советы і ўсе рэвалюцыйна-дэмакратычныя арганізацыі.

Карнілаў меў напагатове склад новага ўрада — «Совет народнай абароны», дзе ў якасці старшыні фігураваў сам Карнілаў, а яго намеснікам намячаўся Керэнскі. Совет гэты павінен быў служыць прыкрыццём генеральскай дыктатуры, пакольскі ўстанаўленне аднаасобнай дыктатуры было прызнана пакуль нежаданым, як здольнае выклікаць надзвычай вялікае абурэнне мас.

Правядзенне экспедыцыі супроць Петраграда было даручана генералу Крымаву, у распараджэнне якога былі даны спецыяльныя войскі. Крымаву даручалася пасля атрымання першых-жа вестак аб «выступленні большэвікоў» неадкладна заняць Петраград, увесці асаднае становішча, разбраіць рэвалюцыйныя часці гарнізона, разагнаць Советы і т. д.

19 жніўня наўмысля была здана немцам Рыга і адкрыт подступ к Петраграду. Карнілаў патрабаваў ад Часовага ўрада—падпарадкаваць яму ў аператыўных адносінах і Петраградскую акругу. 24 жніўня ў Петраград быў накіраван трэці конны корпус, куды ўваходзіла і «дзікая дывізія» з нацыянальных часцей войск, на палітычнай адсталасці якіх таксама спрабаваў пабудаваць сваю авантуру Карнілаў. 25 жніўня з стаўкі было паслана распараджэнне атаману Каледзіну ў Новачаркаск перакінуць праз Маскву ў Фінляндыю конную казацкую дывізію, а першаму Каўказскаму коннаму корпусу, які знаходзіўся ў Фінляндыі, было загадана рухацца на Петраград. Тры тысячы афіцэраў былі кінуты ў Петраград «для ўстанаўлення парадку». У Петраградзе да кожнага афіцэра павінны былі быць прыкамандыраваны па 5—10 юнкераў.

27 жніўня воінскія часці генерала Крымава рушыліся на рэвалюцыйную сталіцу паходным парадкам. Рэвалюцыі пагражала сур'ёзнейшая небяспека.

У самы момант выступлення Карнілава адбыўся разрыў паміж Карнілавым і Керэнскім. Керэнскі, сам меціўшы ў дыктатары, убачыў, што ў выпадку перамогі Карнілава ён страціць усю сваю вагу і значэнне. А апрача таго, Карнілаў, захапіўшы ўладу ў свае рукі, лёгка расправіцца і са згоднікамі, не пасароміцца ліквідаваць не толькі большэвікоў, але і ўсю «рэвалюцыйную дэмакратыю».

Гэтыя хістанні Керэнскага — саўдзельніка Карнілава — адыгралі некаторую ролю ў правале генеральскай авантуры, але галоўнае было не ў гэтым. Партыя большэвікоў ужо даўно сачыла за ўсімі прыгатаваннямі карнілаўцаў і сумела папярэдзіць рабочы клас і рэвалюцыйнае сялянства аб замыслах контррэвалюцыі. Партыя звярнулася да мас, заклікаючы іх выступіць не за Керэнскага, не за Часовы ўрад, а ў абарону рэвалюцыі, супроць Карнілава і яго контррэвалюцыйнай банды.

На заклік партыі шырока адгукнуліся рабочыя і салдаты ўсёй краіны. Падрыхтоўка атрадаў Чырвонай гвардыі для адпору карнілаўцам праводзілася ўжо адкрыта не толькі ў Петраградзе, але і ў Маскве і ў правінцыі. У многіх гарадах ішла спешная арганізацыя рабочых дружын. У радзе месц былі арганізаваны рэвалюцыйныя камітэты. Супроць Карнілава выступіла большэвіцкая Чырвоная гвардыя. Пад Петраградам спешна будаваліся загараджэнні, капаліся акопы. Спешна дабывалася зброя, фармаваліся атрады, друкаваліся

(Працяг на 4 стар.).

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

ВАЙНА ЯПОНІІ СУПРОЦЬ КІТАЙСКАГА НАРОДА

ЗАЯВА ЧЖАН ЦЗІ-ЧЖУНА

ШАНХАЙ, 19 жніўня. (БЕЛТА). Ва ўсходняй частцы Хонк'ю кітайскія войскі прасунуліся да бульвара на граніцы вуліц Уэйсайд — Род і Іст Сіуорд — Род. Японскія ўмацаванні ўзведзены пасярэдзіне мастоў на канале Сучжоу—Крык, непасрэдна на граніцы міжнароднага сетльмента.

Японскае камандаванне паведаміла камандуючых замежнымі ваеннымі караблямі аб забароне ўсякага руху па рацэ Ванпу ніжэй японскага консульства.

На граніцы Чапея кітайскія войскі адступілі ад маста Бацзы-Цзяо. Моцная артылерыйская перастрэлка адбывалася зранку паміж японскімі ваеннымі караблямі і кітайскай артылерыяй за Усунам (форт ля ўваходу ў раку Ванпу). Згодна кітайскіх вестак, японцы імкнуліся высадзіць у гэтым раёне дэсант, але кітайскія войскі не дапусцілі высадкі.

***

ШАНХАЙ, 20 жніўня. (БЕЛТА). Карэспандэнт ТАСС разам з карэспандэнтамі Гавас, Юнайтэд прэс, Рэйтэр і Сентрал н'юс 20 жніўня былі прыняты камандуючым шанхай-нанкінскім гарнізонам Чжан Цзічжунам.

У інтэрв'ю з карэспандэнтамі Чжан Цзі-чжун заявіў: «Асноўнае становішча сёння на фронце характарызуецца тым, што японскія войскі зараз расчлянены на дзве часткі».

На пытанне карэспандэнтаў, калі можа быць вырашана сучаснае становішча ў Шанхаі, камандуючы адказаў: «У самы кароткі час. Але натуральна чакаць, што вайна з Японіяй будзе доўгая і, можа быць, працягнецца 3—4 ці нават 5 год. Гэта не толькі думка кітайскіх ваенных колаў, але і думка ўсяго народу. Ва ўсякім выпадку час працуе на нас. Можа быць, японцам удасца захапіць нейкую частку нашай тэрыторыі, але гэта не будзе азначаць сканчэнне вайны». Не адмаўляючы, што японцы ўжывалі газавыя бомбы, Чжан Цзі-чжун катэгарычна заявіў: «Хоць гэта і бесчалавечна, але мы, ва ўсякім выпадку, павінны быць гатовы і да гэтага».

На пытанне, ці было што-небудзь нечаканае для кітайскай арміі ў сэнсе прымянення японскай арміяй навейшых дасягненняў ваеннай тэхнікі. Чжан Цзі-чжун адказаў: «Ніякіх новых невядомых нам дасягненняў японская армія да гэтага часу не прымяняла.

Наша думка аб японскай арміі да пачатку ваенных падзей была вельмі высокая. Вайна ў Шанхаі паказала, што боездольнасць японскіх войск ніжэй, чым мы гэтага чакалі.

Згодна вестак штаба кітайскіх войск, паводле даных на 19 жніўня, японская армія ў раёне Шанхая, уключаючы і рэзервістаў, налічвала ад 12 да 15 тысяч чалавек. На пытанне аб стратах абодвух бакоў, Чжан Цзі-чжун, не назваўшы дакладнай лічбы страт, заявіў: «Ва ўсякім выпадку, страты кітайскіх войск за гэты тыдзень, магчыма, складаюць толькі палову страт японскіх войск».

ЗБІТЫ 3 ЯПОНСКІЯ БАМБАВОЗЫ

ШАНХАЙ, 19 жніўня. (БЕЛТА). Згодна вестак кітайскага штаба з Нанкіна 19 жніўня 2 японскія цяжкія бомбавозы былі збіты ў Гуандэ (ва ўсходняй частцы правінцыі Аньхуэй) і адзін — у Ліцунь (на паўночны ўсход ад Цанчкоу ў правінцыі Хэбей). Сёння ў поўдзень атрад японскіх цяжкіх бамбавозаў скінуў некалькі бомб у раёне нанкінскага аэрадрома. Некалькі чалавек забіта і ранена.

АДКАЗ ЯПОНСКАГА ЎРАДА НА ПРАПАНОВУ АНГЛІІ

ТОКІО, 20 жніўня. (БЕЛТА). Агенцтва Домей Цусін паведамляе, што намеснік міністра замежных спраў Хорыноуці 19 жніўня паведаміў англійскага павераннага ў справах Додса, што японскі ўрад катэгарычна адхіляе прапанову англійскага ўрада аб нейтралізацыі Шанхая з прычыны «немагчымасці перадачы замежным дзяржавам абароны японскіх інтарэсаў, а таксама жыцця і маемасці японскіх рэзідэнтаў у Кітаі».

У КРЭЙСЕР „АЎГУСТА“ ПАПАЎ ЯПОНСКІ СНАРАД

НЬЮ-ЁРК, 20 жніўня. (БЕЛТА). Згодна паведамлення друку з Шанхая, снарад зенітнай гарматы папаў у крэйсер ЗША «Аўгуста». Забіт адзін матрос і ранена 18.

Як перадае Асашыэйтэд прэс з Вашынгтона, на пасяджэнні ўрада ЗША абмяркоўваліся падзеі ў Кітаі. Пасля пасяджэння адзін з членаў урада заявіў прадстаўнікам друку, што, згодна яго вестак, у крэйсер «Аўгуста» папаў японскі снарад.

ЗАГАД АБ ЭВАКУАЦЫІ БЕЛАГВАРДЗЕЙЦАЎ З КАНТОНА

ШАНХАЙ, 19 жніўня. (БЕЛТА). Камандуючы гуадунскімі войскамі Ю Ханьмоу 14 жніўня выдаў загад аб эвакуацыі на працягу 24 гадзін усіх белагвардзейцаў з Кантона. Газеты паведамляюць, што ўсе белагвардзейцы ў Кантоне былі наёмнікамі японцаў і займаліся шпіёнскай работай.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

ЦЭНТРАЛЬНЫ ФРОНТ

Згодна паведамленняў агенцтва Эспань, генерал Міяха 20 жніўня заявіў журналістам, што на ўсіх сектарах — поўнае зацішша.

УСХОДНІ (арагонскі) ФРОНТ

Згодна паведамлення міністэрства абароны, мяцежнікі 20 жніўня адступілі да манастыра Санта Крус (у 7 кілометрах на паўднёвы захад ад Хака).

ПАЎДНЁВЫ ФРОНТ

Па вестках міністэрства абароны, 20 жніўня раніцой у сектарах Паркуны і Бухалансе (на поўдзень ад Манторо) чутны былі разрывы артылерыйскіх снарадаў і ружэйна-кулямётная перастрэлка ў лагеры мяцежнікаў.

ПАЎНОЧНЫ ФРОНТ

Згодна паведамлення агенцтва Эспань, рэспубліканскія войскі на працягу дня 19 жніўня ўмацавалі свае пазіцыі на сантандэрскім сектары і занялі два новых пункта. 19 жніўня баі не насілі такі люты характар, як у папярэднія дні. Туман перашкаджаў дзейнасці авіяцыі.

(БЕЛТА).

Праф. А. В. ШЭСТАКОЎ

КАРНІЛАЎШЧЫНА

(Канец. Пачатак на 3 стар.)

мільёны лістовак. Петраградскі гарнізон выгнаў эсэра-меншавіцкіх камісараў з свайго асяроддзя і вылучыў на іх месца большэвікоў. Большасць матросаў Балтыйскага флота таксама пашла за большэвікамі. Чыгуначнікі разабралі ў радзе месц шляхі і ўсяляк затрымлівалі прасоўванне карнілаўскіх войск на Петраград. Сярод карнілаўскіх салдат, да якіх праніклі агітатары — большэвікі, пачалося разлажэнне. Казакі Данской дывізіі прапанавалі арыштаваць генерала Крымава. Крымаў, пераканаўшыся ў поўным адмаўленні салдат дзейнічаць супроць рэвалюцыйных атрадаў, у роспачы застрэліўся. Снаражонная па ініцыятыве С. М. Кірава дэлегацыя сумела пераканаць і «дзікую дывізію», каб яна адмовілася падпарадкавацца сваім начальнікам. «Дзікая дывізія» заявіла, што яна не пойдзе за контррэвалюцыйнымі генераламі. Разлажэнне пачалося і ў стаўцы галоўнакамандуючага. Пад націскам салдацкіх мас па распараджэнню армейскіх камітэтаў быў арыштован рад генералаў, якія падтрымлівалі Карнілава.

Калі поўнасцю выявіўся правал контррэвалюцыйнай карнілаўскай авантуры, 30 жніўня указам Часовага ўрада Карнілаў быў адхілен ад пасады вярхоўнага галоўнакамандуючага і аддан суду за мяцеж. Карнілаўшчына была ліквідавана.

Падводзячы вынікі паўстанню Карнілава, Ленін пісаў:

«Гістарычнае значэнне паўстання Карнілава заключаецца іменна ў тым, што яно з надзвычайнай сілай адкрыла масам народу вочы на тую ісціну, якая была прыкрыта і прыкрываецца да гэтага часу згодніцкай фразай эсэраў і меншавікоў, іменна: памешчыкі і буржуазія з партыяй к.—д. на чале і стаячыя на іх старане генералы і афіцэры зарганізаваліся, яны гатовы зрабіць і робяць самыя нечуваныя злачынствы, аддаць Рыгу (а затым і Петраград) немцам, адкрыць ім фронт, аддаць пад расстрэл большэвіцкія палкі, пачаць мяцеж, павесці на сталіцу войскі з «дзікай дывізіяй» на чале і т. д. — усё гэта дзеля таго, каб захапіць усю ўладу ў рукі буржуазіі, каб умацаваць уладу памешчыкаў у вёсцы, каб заліць краіну крывёй рабочых і сялян» (Творы, т. XXI, стар. 138—139).

Карнілаўшчына ў надзвычай яркай форме пацвердзіла бліскучы аналіз перспектыў рэвалюцыі, даны таварышам Сталіным на VI з'ездзе большэвіцкай партыі. Яна паскорыла збіранне мас вакол партыі большэвікоў і прывяла да таго, што Советы зноў сталі баязымі, масавымі арганізацыямі рабочых і сялян. У Советы ўсё больш і больш уваходзілі прадстаўнікі партыі большэвікоў. Советы цяпер аказаліся ў стане падрыхтавацца да ўзброенага паўстання.

«Лозунг «уся ўлада советам» зноў стаў на чарзе, — пісаў таварыш Сталін. — Але цяпер гэты лозунг азначаў ужо не тое, што на першай стадыі. Яго змест змяніўся карэнным чынам. Цяпер гэты лозунг азначаў поўны разрыў з імперыялізмам і пераход улады да большэвікоў, бо советы ў сваёй большасці былі ўжо большэвіцкімі. Цяпер гэты лозунг азначаў прамы падыход рэвалюцыі да дыктатуры пролетарыята шляхам паўстання. Больш таго, цяпер гэты лозунг азначаў арганізацыю і дзяржаўнае афармленне дыктатуры пролетарыята» (Пытанні ленінізма, вып. X, стар. 94).

Пасля падаўлення карнілаўскага мяцежу яшчэ быстрэй расце ўплыў партыі большэвікоў на найшырэйшыя масы, згуртоўваючыеся вакол партыі для ўзброенага звяржэння ўрада буржуазіі, для ўстанаўлення ўлады Советаў і перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Учора ў Менск прыбылі ўдзельнікі першага савецкага велатуру. НА ЗДЫМКУ: фізкультурнікі Менска падносяць кветкі ўдзельнікам велатуру тт. Чысцякову і Рыбальчэнка (злева), якія першымі прыбылі ў Менск. Фота С. Грына.

„НА ДАЛЁКІМ УСХОДЗЕ“

(Новы мастацкі фільм вытворчасці „Мосфільм“)

Далёкі Ўсход. Лепшыя пачуцці совецкага народу звязаны з гэтым надзейным фарпостам краіны соцыялізма. Фільм «На Далёкім Усходзе» гэта выдатная карціна пра жыццё, змястоўнае і гераічнае, пра жыццё мужных совецкіх людзей, якія заваёўваюць найкаштоўнейшыя багацці края, умацоўваюць совецкія граніцы, выхоўваюць сябе.

Прыемна і проста фільм адлюстроўвае будні Далёкага Ўсхода.

Граніца. Бачны процілеглы бок срабрыстай рэчкі. Японскі афіцэр расстрэльвае партызан. Адзін з іх уцёк і апынуўся на нашым баку. Імя яго Цой. Цой накіраваўся на будаўніцтва, кіраваў якім нехта Зарэцкі. Сам пра сябе Зарэцкі гаворыць:

— «Прыехаў прама з Масквы, старыя грахі аплачваць»...

У час, калі вырашалася пытанне аб неадкладным правядзенні чыгункі праз участак Зарэцкага, сюды прыехаў геолаг Штокман. Тут і завязваецца выключная барацьба паміж раней блізкімі і знаёмымі. Кіраўнік края Міхаіл Сямёнавіч назначыў Штокмана намеснікам Зарэцкага. Зарэцкі прапануе свой праект пабудовы чыгункі, які можна ажыццявіць толькі праз два гады. Штокман, як сапраўдны большэвік, рэзка выступае супроць свайго друга. Ён прапануе правесці чыгунку праз Залаты перавал, які неабходна толькі ўзарваць. Міхаіл Сямёнавіч згаджаецца.

На фоне гераічнай работы і ўнутранай барацьбы аўтары фільма паказваюць лірычны і цёплы вобраз Штокмана, якому прызнаецца ў каханні Наташа — ім выхаваная дзяўчына, у мінулым паляўнічая таежнай зімоўкі. У гэты-ж час Цой моцна звязваецца з замаскаваным трацкістам Зарэцкім і праводзяць разам дыверсійную работу на зрыў будаўніцтва. Але намаганнямі совецкіх людзей іх планы разбіваюцца.

Майстэрскі падкінуты дыверсант Цой па ўмове з Зарэцкім страляе ў Штокмана. Штокман ранены... Але і Цоя і Зарэцкага насцігае караючая рука нашага народу. Штокману аказваецца дапамога. На шырокіх прасторах бяскрайняй тайгі гучаць магутныя словы: «Штокман будзе жыў»...

З гэтага простага будзённага зместа аўтары фільма (сцэнарый П. Паўленка і С. Радзінскага, рэжысер Д. Мар'ян, кампазітар Ю. Міліцын) стварылі ў агульным комплексе мастацкіх сродкаў захапляючы і хвалюючы фільм.

У фільме глядач бачыць багатую і суровую прыроду Далёкага Ўсхода, бачыць труднасці, з якімі нашым людзям—большэвікам партыйным і непартыйным — даводзіцца змагацца.

Усюды ў фільме глядач адчувае подых нашай эпохі, нашых гераічных дзён, адчувае капіталістычнае акружэнне.

У апошнім плане мярзотны вобраз Цоя і Зарэцкага. Артысты В. Ф. Зайчыкаў і Л. Н. Свердлін раскрываюць перад гледачом нутро гэтых хітрых і пранырлівых ворагаў, агаляюць твар мярзотнікаў.

Совецкія, простыя людзі, гарачыя патрыёты сваёй радзімы, героі фільма Міхаіл Сямёнавіч і Штокман у сваіх паводзінах і дзеяннях увасабляюць лепшыя якасці нашага народу. Яны выклікаюць у гледача пачуцці адданасці і гераізма, вучаць нас высокім якасцям — скромнасці, прастаце, дзелавітасці. Вось чаму ў бясстрашнага большэвіка, геолага Штокмана, радавога сына нашай радзімы словы не разыходзяцца са справамі.

Артысты Н. І. Багалюбаў (Штокман) і Болдуман (Міхаіл Сямёнавіч) стварылі яркія, выразныя вобразы людзей нашай эпохі. І Штокман, і Міхаіл Сямёнавіч, і Наташа, і Луза — усе яны сыны нашага народу, і глядач з любоўю сустракае іх на кіно-экране.

Багацце мовы, хвалюючыя эпізоды з жыцця за граніцай, выключныя эпізоды, адлюстроўваючыя мінулае слаўнай кагорты большэвікоў (паказ ссылкі ў Сібір), моцныя сцэны сустрэчы баявых таварышоў, якім «дорага дасталася совецкая ўлада» (Луза), прыемная, мілагучная музыка і выдатная ігра актораў — усё гэта ставіць фільм у рады лепшых твораў кінематаграфіі за апошні год-два.

«На Далёкім Усходзе» — патрыятычны фільм, напоўнены вялікай любоўю совецкага народу да сваёй соцыялістычнай радзімы і лютай нянавісцю да ворагаў.

П. КАВАЛЁЎ.

УДЗЕЛЬНІКІ СОВЕЦКАГА ВЕЛАТУРУ ПРЫБЫЛІ Ў МЕНСК

Учора на Магілёўскай шашы адбылася ўрачыстая сустрэча ўдзельнікаў першага совецкага велатуру.

К 4-м гадзінам дня на месцы фініша стала ажыўлена і людна. З букетамі жывых кветак прыйшлі студэнты ордэнаноснага інстытута фізкультуры БССР. Сабраліся прадстаўнікі фізкультурных і спартыўных арганізацый, моладзь з бліжэйшых заводаў.

4 гадзіны 13 мінут. У далечыні на шэрым палатне шашы паказаліся два гоншчыкі. Яны набліжаліся з вялікай хуткасцю. Праз мінуту-паўтары ўжо ясна вырысоўваліся зялёная і алая майкі. Нейчы голас з сустракаўшых адразу заўважыў:

—Рыбальчанка, не інакш. Ягоная майка.

Суддзя на фінішы ўзмахнуў сцяжком. Гоншчыкі праімчаліся паміж радамі людзей, пад прывітальныя воклічы. Гэта былі масквіч Чысцякоў і адэскі дынамавец-ордэнаносец Рыбальчанка. Іх акружылі і віталі з перамогай.

Мы гутарым з т. Рыбальчанка. За плячыма ўдзельнікаў велатуру асталося 1546 кіламетраў. Гэту адлегласць Рыбальчанка прайшоў за 57 гадзін 32 мінуты 20 секунд. Учарашні 9-ты этап Магілёў—Менск быў адным з доўгіх.

Трэцім фінішыруе масквіч Вяршынін— пераможца этапа: Гомель—Магілёў. У ходзе велатуру Вяршынін займае другое месца.

Адзін за адным і групамі паказваюцца на шашы гоншчыкі. Абветраных, моцных совецкіх спартсменаў горача вітае фізкультурная моладзь сталіцы БССР.

Дзевяты этап працягласцю 193 кілометры закончыў першым спартакавец Чысцякоў з часам 6 гадзін 44 мінуты 30 секунд.

Рыбальчанка прайграў ужо трэці этап, але па рэзультатах усіх этапаў — ён неперауэыйдзены лідэр туру. Менскі веласіпедыст Бальшакоў гэты этап прайшоў вельмі добра і вышаў на агульнае пятае месца.

Сёння вечарам у Доме Чырвонай Арміі імя К. Е. Варашылава адбудзецца таварыская сустрэча ўдзельнікаў велатуру з фізкультурнікамі Менска.

23 жніўня, у 9 гадзін 30 мінут раніцы, будзе дан старт на Магілёў і далей на — Смаленск і Маскву.

—○—

ДЗЕННІК

— **2-я канферэнцыя комсамольскай арганізацыі Кагановіцкага раёна г. Менска** адкрываецца 25 жніўня ў 7 гадз. вечара ў памяшканні галоўнага корпуса Універсітэцкага гарадка (3-ці паверх, 317 аўдыторыя).

Рэгістрацыя дэлегатаў і выдача часовых пасведчанняў адбываецца ў РК ЛКСМБ штодзённа з 10 да 3 г. дня і з 6 да 9 гадз. вечара.

— **Нарада сакратароў парткомаў, парторгаў і прапагандыстаў Сталінскага раёна** адбудзецца 22 жніўня ў 7 гадз. вечара ў Малой зале Дома партактыва.

Адказны рэдактар Д. В. ЮРКОЎ.

СЁННЯ Ў ТЭАТРАХ І КІНО:

Памяшканне Бел. дзярж. драм. тэатра т. 24-005.
Гастролі Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР
1) КАМЕННЫ ГОСЦЬ.
2) «БАРЫШНЯ-КРЕСТЬЯНКА»

Гукавы кінотэатр «Чырвоная зорка»
НА ПАЎНОЧНЫМ ПОЛЮСЕ
На летняй эстрадзе —канцэртнае аддз.

Дзіцячы гукавы кінотэатр
МЫ З КРАНШТАТА

Гукавы кінотэатр «Пролетарый»
НА ДАЛЁКІМ УСХОДЗЕ
На летняй эстрадзе —канцэртнае аддз.

Гукавы кінотэатр «Інтэрнацыянал»
СЫН РЫБАКА

Гукавы кінотэатр «Спартак»
НАЗАР СТАДОЛЯ.

ДЗЯРЖЦЫРК
Парк імя Горкага (тэл. 22-725)
Навінка спорту футбольны матч на веласіпедах выконваюць 7 МОРЭНО
Гастроль 2-ДЭРЫНГ палёт на аэраплане.
Апошнія гастролі ЛЕО-МАРО
4 ДОРЭН гімнасты на турніках і шмат іншых нумароў.
Пачатак у 9 г. вечара. Каса адкрыта з 10—2 і з 5—10 гадз. вечара.

МЕНСАЮЗУНІВЕРМАГ НКУГ СССР
З 20 па 31 жніўня ў парку імя Горкага арганізаван
ШКОЛЬНЫ БАЗАР
УСЁ ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ
АБУТАК скураны, гумавы, БАЛЕТКІ гумавыя, ГАЛОШЫ мальчуковыя, дзіцячыя і ВАЛЕНКІ.
ПАЛІТО зімовае, дэмісезоннае, мальчуковае і для дзяўчынак.
КАСЦЮМЫ шэрсцяныя, БРУКІ мальчуковыя, ПЛАЦЦІ для дзяўчынак — шэрсцяныя і папярова-баваўняныя і дзіцячыя ГАЛАЎНЫЯ ЎБОРЫ.
ПА ШКОЛЬНА-ПІСЬМОВЫХ ПРЫЛАДАХ:
сшыткі, карандашы ўсіх колераў, фарбы, чарніла, рэзінкі, ранцы, сумкі, партфелі, пер'і, ручкі, гатавальні, лінейкі, транспарціры і рад іншых тавараў для школьнікаў.
Школьны базар працуе з 10 гадзін раніцы да 6 гадзін вечара.
ДЫРЭКЦЫЯ.

ТРЭЦІ ТЫРАЖ ВЫИГРЫШАЎ
25 жніўня 1937 г.
у г. ФРУНЗЕ (КІРГІЗСКАЯ ССР)
адбудзецца
ТРЭЦІ ТЫРАЖ ВЫЙГРЫШАЎ
ПА ПАЗЫЦЫ ДРУГОЙ ПЯЦІГОДКІ
(выпуск чацвертага года)
У ТЫРАЖЫ БУДЗЕ РАЗЫГРАН 1 МІЛЬЁН ВЫЙГРЫШАЎ
НА СУМУ 164 мільёны 920 тыс. рублёў.
КІРАЎНІЦТВА АШЧАДКАС І ДЗЯРЖКРЭДЫТА БССР.

МЕНСКАЯ ГАРАДСКАЯ КАМІСІЯ САДЗЕЙНІЧАННЯ ДЗЯРЖКРЭДЫТУ І АШЧАДСПРАВЕ ПРЫ ПРЭЗІДЫУМЕ МЕНГОРСОВЕТА (ГАРКАМСОД) І ЦЭНТРАЛЬНАЯ АШЧАДКАСА № 16.
23 жніўня, у 7 гадзін вечара, у памяшканні горсовета (вул. Карла Маркса, 16, 2-гі паверх, пакой 32, тэл. 23-962).
Склікаюць ГАРАДСКУЮ НАРАДУ
СТАРШЫНЬ МЯСЦКОМАЎ, ПРАФКОМАЎ, КАМСОДАЎ І БУХГАЛТАРОЎ ІНСТЫТУТАЎ, ТЭХНІКУМАЎ І ЎСІХ ШКОЛ ГОР. МЕНСКА.
З прычыны важнасці пытання, яўка абавязкова.
Пасля нарады калектыўны паход у кіно.
МЕНГАРКАМСОД, ЦЭНТРАЛЬНАЯ АШЧАДКАСА № 16.

ЧЭРВЕНЬСКІ ЛЕСПРАМГАС мае для продажу
ШТУКАТУРНУЮ ДРАНІЦУ
ў дастатковай колькасці.
Звяртацца па адрасу: г. Чэрвень, леспрамгас.
ДЫРЭКЦЫЯ.

ПРАДАЕЦЦА ДОМ
Соўгасная, 12/2, кв. 1, АБРАЖЭВІЧ.

Курсавому сектару пры Беларускім сельскагаспадарчым інстытуце
ПАТРАБУЮЦЦА на пастаянную работу
3 шоферы-інструктары 2-й катэгорыі.
Умовы па згодзе.
Адрас: Горы-Горкі, сельскагаспадарчы інстытут.
ДЫРЭКЦЫЯ.

ДРУКАРНІ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА» ПАТРЭБНЫ:
САКРАТАР-МАШЫНІСТКА,
ДРУКАРЫ-АМЕРЫКАНІСТЫКІ,
НАКЛАДЧЫКІ,
РАБОТНІКІ СТАРАЖАВОЙ АХОВЫ,
ПАДСОБНЫЯ РАБОЧЫЯ.
Звяртацца: Совецкая, 63, другі паверх, пак. № 3 з 11 да 13 г.
ДЫРЭКЦЫЯ.

ДА НОВАГА НАВУЧАЛЬНАГА ГОДА
МАГАЗІНАМІ №№ 1, 24, 28 МЕНСКАЙ КАНТОРЫ БЕЛПРАМГАНДЛЯ
ВЫПУШЧАНЫ ДА ШКОЛЬНАГА БАЗАРА,
якi адкрыўся 20 жніўня Ў ПАРКУ імя ГОРКАГА (былы сад «ПРОФІНТЭРН»)
стабільныя падручнікі, розныя школьныя прылады — сшыткі, дзеннікі, алоўкі, ручкі, пер'і
і ў вялікім асартыменце дзіцячы трыкатаж, абутак, гатовае адзенне, галаўныя ўборы, бялізна, мыла туалетнае і розныя іншыя тавары.
ШКОЛЬНІКІ!
Усе на школьны БАЗАР!

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь